

Rheoliadau drafft a osodwyd gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru o dan adran 187(2)(b), (f), (g), (j) a (k) o Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016, i'w cymeradwyo drwy benderfyniad gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

OFFERYNNAU STATUDOL
CYMRU DRAFFT

2019 Rhif (Cy.)

**GOFAL CYMDEITHASOL,
CYMRU**

**Rheoliadau Gwasanaethau
Mabwysiadu (Darparwyr
Gwasanaethau ac Unigolion
Cyfrifol) a Gwasanaethau
Mabwysiadu Awdurdodau Lleol
(Cymru) 2019**

NODYN ESBONIADOL

(Nid yw'r nodyn hwn yn rhan o'r Rheoliadau)

Cyflwynodd Rhan 1 o Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 (“Deddf 2016”) system newydd o reoleiddio gwasanaethau gofal a chymorth yng Nghymru, gan ddisodli'r un a sefydlwyd o dan Ddeddf Safonau Gofal 2000.

Hefyd, cyflwynodd Deddf 2016 gysyniad newydd o “gwasanaethau rheoleiddiedig” sydd wedi ei ddiffinio yn adran 2 o'r Ddeddf honno. Rhaid i berson sy'n dymuno darparu gwasanaeth rheoleiddiedig wneud cais i gofrestru i Weinidogion Cymru (wrth arfer eu swyddogaethau rheoleiddiol) gan bennu'r gwasanaeth rheoleiddiedig y mae'r person yn dymuno ei ddarparu.

Mae adran 2(1)(d) o Ddeddf 2016 yn darparu bod gwasanaeth mabwysiadu yn wasanaeth rheoleiddiedig, sydd wedi ei ddiffinio yn Atodlen 1 i'r Ddeddf honno i olygu gwasanaeth a ddarperir yng Nghymru gan (a) cymdeithas fabwysiadu o fewn ystyr “adoption society” yn Neddf Mabwysiadu a Phlant 2002 (“Deddf 2002”) sy'n sefydliad gwirfoddol o fewn ystyr y Ddeddf honno, neu (b) asiantaeth cymorth mabwysiadu o fewn yr ystyr a roddir i “adoption

support agency” gan adran 8 o’r Ddeddf honno. Cyfeirir at berson sydd wedi ei gofrestru i ddarparu gwasanaeth mabwysiadu yn y Rheoliadau hyn fel darparwr gwasanaeth.

Mae adran 27 o Ddeddf 2016 yn darparu y caiff rheoliadau osod gofynion ar ddarparwr gwasanaeth mabwysiadu mewn perthynas â gwasanaeth mabwysiadu. Mae adran 28 yn darparu ymhellach y caiff rheoliadau osod gofynion ar unigolyn cyfrifol sydd wedi ei ddynodi gan ddarparwr gwasanaeth mabwysiadu rheoleiddiedig.

Mae adran 30 o Ddeddf 2016 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau ynghylch darparwr gwasanaeth mabwysiadu sydd wedi ei ddatod, ac mae adran 31 yn caniatáu i reoliadau gael eu gwneud ynghylch darparwr sydd wedi marw.

Caiff Gweinidogion Cymru wneud rheoliadau er mwyn darparu ei bod yn drosedd i ddarparwr gwasanaeth mabwysiadu (adran 45 o Ddeddf 2016) ac i unigolyn cyfrifol (adran 46) fethu â chydymffurfio â darpariaethau penodedig.

Mae adran 9 o Ddeddf 2002 yn darparu y caiff rheoliadau wneud darpariaeth at unrhyw ddiben sy’n ymwneud ag (a) arfer swyddogaethau gan awdurdodau lleol neu asiantaethau mabwysiadu gwirfoddol mewn perthynas â mabwysiadu, neu (b) arfer swyddogaethau gan asiantaethau cymorth mabwysiadu mewn perthynas â mabwysiadu. Ni chyfyngir ar y pŵer i wneud rheoliadau o dan adran 9 gan y pwerau penodol yn adrannau 10 i 12, 45, 54 a 56 i 65 a 98, na chan unrhyw bwerau eraill sy’n arferadwy mewn cysylltiad ag awdurdodau lleol, asiantaethau mabwysiadu gwirfoddol neu asiantaethau cymorth mabwysiadu. Mae is-adran (3) yn galluogi i reoliadau gael eu gwneud o dan y ddarpariaeth hon i ddarparu bod person sy’n torri’r rheoliadau hynny yn cyflawni trosedd ac yn agored ar euogfarn ddiannod (wedi ei erlyn yn llys yr ynadon) i ddirwy nad yw’n uwch na lefel 5 ar y raddfa safonol.

Mae’r Rheoliadau hyn yn gosod gofynion ar ddarparwyr gwasanaethau mabwysiadu awdurdodau lleol ac ar ddarparwyr gwasanaethau mabwysiadu rheoleiddiedig, y cyfeirir atynt gyda’i gilydd fel “darparwyr gwasanaethau”.

Mae Rhan 1 o’r Rheoliadau hyn yn cynnwys diffiniadau o dermau penodol sy’n cael eu defnyddio yn y Rheoliadau.

Mae Rhan 2 yn rhagnodi’r gwasanaethau hynny sy’n gyfystyr â gwasanaethau cymorth mabwysiadu. Mae Rhan 2 yn ymdrin hefyd ag eithriadau sydd wedi eu gwneud o dan bwerau yn adran 2(3) o’r Ddeddf sy’n galluogi Gweinidogion Cymru i ragnodi pethau nad dynt, er gwaethaf Atodlen 1 i’r Ddeddf (sy’n nodi’r

diffiniad o wasanaeth mabwysiadu), i'w trin fel gwasanaeth mabwysiadu.

Mae Rhan 3 yn nodi'r gofynion cyffredinol sy'n gymwys i ddarparwyr gwasanaethau mabwysiadu rheoleiddiedig o ran y ffordd y darperir y gwasanaeth, gan gynnwys gofynion mewn perthynas â'r datganiad o ddiben, y trefniadau ar gyfer monitro a gwella, a gwneud hysbysiadau i Weinidogion Cymru ac i gyrff eraill. Mae Atodlen 1 yn nodi'r hysbysiadau penodol y mae'n ofynnol iddynt gael eu gwneud. Mae Rhan 3 hefyd yn gwneud darpariaeth i sicrhau cynaliadwyedd ariannol y gwasanaeth.

Mae Rhan 3 hefyd yn disgrifio amryw ofynion mewn perthynas â dynodiad unigolyn cyfrifol. O dan adran 6 o Ddeddf 2016, rhaid i berson sy'n dymuno darparu gwasanaeth mabwysiadu rheoleiddiedig gwneud cais i gofrestru i Weinidogion Cymru y mae person wedi ei ddynodi fel yr unigolyn cyfrifol ynddo.

Mae Rhan 4 o'r Rheoliadau hyn yn amlinellu'r gofynion cyffredinol sy'n gymwys i ddarparwyr gwasanaethau mabwysiadu awdurdodau lleol o ran y ffordd y darperir y gwasanaeth, gan gynnwys gofynion mewn perthynas â'r datganiad o ddiben a'r trefniadau ar gyfer monitro a gwella. Nid yw'r gofyniad i ddynodi unigolyn cyfrifol yn gymwys i ddarparwyr gwasanaethau mabwysiadu awdurdodau lleol, y mae'n ofynnol iddynt, yn lle hynny, benodi rheolwr i fod yn gyfrifol am reoli'r gwasanaeth.

Mae Rhannau 5 i 8 o'r Rheoliadau hyn yn nodi'r gofynion y mae rhaid i ddarparwyr gwasanaethau mabwysiadu rheoleiddiedig a darparwyr gwasanaethau mabwysiadu awdurdodau lleol eu bodloni.

Mae Rhan 5 yn cwmpasu gofynion cyffredinol o ran diogelu a'r gofal a'r cymorth sydd i'w darparu, yn ogystal â gofynion mwy manwl sy'n ymwneud â darparu gwybodaeth, diwallu anghenion iaith a chyfathrebu plentyn a thrin plant â pharch a sensitifrwydd. Mae Rhan 5 hefyd yn nodi'r gofyniad i gadw cofnodion ac mae Atodlen 3 yn nodi'r cofnodion penodol y mae rhaid eu cadw.

Mae Rhan 6 yn cynnwys gofynion penodol mewn perthynas â sicrhau bod plant yn ddiogel ac wedi eu hamddiffyn rhag camdriniaeth, esgeulustod a thriniaeth amhriodol. Yn ogystal â'i gwneud yn ofynnol i bolisiau a gweithdrefnau fod yn eu lle mewn perthynas â diogelu, mae'r rheoliadau yn y Rhan hon yn gosod gofynion penodol o ran y camau gweithredu sydd i'w cymryd os bydd honiad neu dystiolaeth o gamdriniaeth. Mae'r Rhan hon hefyd yn manylu ar bolisiau a gweithdrefnau eraill y mae rhaid iddynt fod yn eu lle, gan gynnwys y rheini mewn perthynas â chwynion a chwythu'r chwiban.

Mae Rhan 7 yn sicrhau bod mangreoedd, cyfleusterau a chyfarpar sydd i'w defnyddio mewn perthynas â gwasanaethau mabwysiadu yn addas ac yn ddiogel.

Mae Rhan 8 yn cynnwys gofynion o ran staffio, sy'n cynnwys gofynion cyffredinol o ran defnyddio niferoedd digonol o staff a gofynion penodol o ran addasrwydd unigolion sy'n gweithio yn y gwasanaeth. Mae'r gofynion hyn yn gymwys nid yn unig i gyflogeion ond hefyd i wirfoddolwyr ac i bersonau eraill sy'n gweithio yn y gwasanaeth mabwysiadu. Mae'r gofynion addasrwydd yn cynnwys gofyniad i wybodaeth benodol a dogfennau penodol fod ar gael mewn cysylltiad â phersonau sy'n gweithio mewn gwasanaethau mabwysiadu, fel y'u nodir yn Atodlen 4.

Ymhlith y gofynion eraill a gynhwysir yn Rhan 8, mae gofynion sy'n ymwneud â chefnogi a datblygu staff, darparu gwybodaeth i staff a gweithredu gweithdrefn ddisgyblu addas. I sicrhau bod cyflogeion yn adrodd am achosion o gamdriniaeth i berson priodol, mae'r rheoliadau yn y Rhan hon yn ei gwneud yn ofynnol i weithdrefn ddisgyblu'r darparwr ddarparu y byddai methu ag adrodd ynddo'i hun yn sail dros achos disgyblu.

Mae Rhan 9 yn nodi gofynion ar unigolion cyfrifol sy'n ymwneud â rheoli gwasanaeth mabwysiadu rheoleiddiedig yn effeithiol. Mae dyletswydd gyffredinol ar yr unigolyn cyfrifol i oruchwylio'r gwaith o reoli'r gwasanaeth (rheoliad 43) ac mae arno ddyletswyddau penodol i benodi person addas i reoli'r gwasanaeth (rheoliadau 44 a 45). Rhaid i'r unigolyn cyfrifol hefyd roi trefniadau yn eu lle ar gyfer rheoli'r gwasanaeth pan yw'r rheolwr yn absennol (rheoliad 49).

Mae Rhan 10 yn cynnwys gofynion ar unigolion cyfrifol ar gyfer sicrhau bod y gwasanaeth yn cael ei oruchwylio'n effeithiol. Drwy osod y gofynion hyn ar yr unigolyn cyfrifol, mae'r rheoliadau yn y Rhan hon yn sicrhau bod person ar lefel briodol uchel yn y sefydliad yn atebol am ansawdd a chydymffurfedd y gwasanaeth. Hefyd, mae'n ofynnol i'r unigolyn cyfrifol wneud adroddiadau i'r darparwr gwasanaeth ar ddigonolrwydd adnoddau (rheoliad 51) ac ar faterion eraill (rheoliad 52). Rhaid i'r unigolyn cyfrifol wneud trefniadau ar gyfer ymgysylltu ag unigolion ac eraill fel y gall eu safbwyntiau ar ansawdd y gofal a'r cymorth a ddarperir gael eu hystyried gan y darparwr (rheoliad 53).

Mae Rhan 11 yn nodi'r ddyletswydd ar yr unigolyn cyfrifol ar gyfer sicrhau cydymffurfedd â gofynion eraill, gan gynnwys gofynion o ran hysbysu am ddigwyddiadau a chwynion a chadw cofnodion. Rhaid i'r unigolyn cyfrifol hefyd sicrhau bod polisïau a gweithdrefnau'r darparwr gwasanaeth mabwysiadu

rheoleiddiedig yn cael eu cadw'n gyfredol (rheoliad 56).

Mae Rhan 12 yn cwmpasu cyfrifoldebau'r unigolyn cyfrifol mewn perthynas â monitro ac adolygu ansawdd y gwasanaeth, ac â gwneud adroddiad i'r darparwr gwasanaeth mabwysiadu rheoleiddiedig (rheoliad 57).

Mae Rhan 14 yn cwmpasu troseddau. Mae rheoliad 62(1) yn darparu bod methiant gan ddarparwr gwasanaeth mabwysiadu rheoleiddiedig i gydymffurfio â gofynion darpariaethau penodedig yn y Rheoliadau hyn yn drosedd. Yn ogystal, pan fo darparwr gwasanaeth mabwysiadu rheoleiddiedig yn methu â chydymffurfio â gofynion penodol eraill, mae rheoliad 62(3) yn darparu bod hyn hefyd yn drosedd os yw'r methiant i gydymffurfio yn arwain at wneud plentyn yn agored i niwed y gellir ei osgoi neu'n agored i risg sylweddol o niwed o'r fath neu'n agored i golli arian neu eiddo o ganlyniad i ddwyn, camddefnyddio neu gamberchnogi. Mae rheoliad 63 yn darparu bod methiant gan unigolyn cyfrifol i gydymffurfio â gofynion darpariaethau penodedig yn y Rheoliadau hyn yn drosedd.

Mae Rhan 15 yn pennu'r cyfrifoldebau ar y "person a benodir" os bydd y darparwr gwasanaeth mabwysiadu rheoleiddiedig yn mynd yn ansolfent. Mae Rhan 15 hefyd yn nodi'r camau i'w cymryd gan gynrychiolwyr personol yr ymadawedig os bydd darparwr gwasanaeth mabwysiadu rheoleiddiedig sy'n unigolyn yn marw. Mae'n galluogi'r cynrychiolwyr personol i weithredu yn rhinwedd y darparwr ac yn addasu Deddf 2016 fel nad yw'n ofynnol, o dan yr amgylchiadau hyn, i'r cynrychiolwyr personol gofrestru fel darparwr, a gall un o'r cynrychiolwyr personol gael ei ddynodi fel yr unigolyn cyfrifol.

Mae Rhan 16 yn nodi'r amgylchiadau pan gaiff Gweinidogion Cymru (yn lle darparwr gwasanaeth mabwysiadu rheoleiddiedig) ddynodi unigolyn i fod yn unigolyn cyfrifol.

Mae Rhan 17 yn disgrifio'r dyletswyddau y mae rhaid i'r rheolwr a gyflogir gan wasanaeth mabwysiadu'r awdurdod lleol eu cyflawni. Mae'r rhain yn cynnwys cyfrifoldebau sy'n ymwneud â goruchwylio digonolrwydd adnoddau, gwneud adroddiadau i ddarparwr gwasanaeth mabwysiadu'r awdurdod lleol, sicrhau bod systemau yn eu lle i gofnodi cwynion a sicrhau bod polisïau a gweithdrefnau yn cael eu cadw'n gyfredol.

Mae Rhan 18 yn cwmpasu gofynion eraill ar ddarparwyr gwasanaethau mabwysiadu awdurdodau lleol ac yn cynnwys gofyniad i sefydlu cofnod achos plentyn a rhoi materion penodedig ynddo; gofyniad i ddarparu gwasanaethau i rieni biolegol plentyn, gan

gynnwys cwnsela ac i ddarparu gwybodaeth sy'n ymwneud â'r plentyn, pan fo'r awdurdod lleol yn ystyried mai mabwysiadu yw'r opsiwn a ffefrir ar gyfer y plentyn; a gofyniad i gael strategaeth yn ei lle ar gyfer recriwtio niferoedd digonol o fabwysiadwyr ac i ddarparu gwybodaeth am y broses fabwysiadu i ddarpar fabwysiadwyr.

Ystyriwyd Cod Ymarfer Gweinidogion Cymru ar gynnal Asesiadau Effaith Rheoleiddiol mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn. O ganlyniad, lluniwyd asesiad effaith rheoleiddiol o'r costau a'r manteision sy'n debygol o ddeillio o gydymffurfio â'r Rheoliadau hyn. Gellir cael copi oddi wrth: Yr Adran Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol, Llywodraeth Cymru, Parc Cathays, Caerdydd, CF10 3NQ.

DRAFFT

Rheoliadau drafft a osodwyd gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru o dan adran 187(2)(b), (f), (g), (j) a (k) o Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016, i'w cymeradwyo drwy benderfyniad gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

OFFERYNNAU STATUDOL
CYMRU DRAFFT

2019 Rhif (Cy.)

**GOFAL CYMDEITHASOL,
CYMRU**

Rheoliadau Gwasanaethau
Mabwysiadu (Darparwyr
Gwasanaethau ac Unigolion
Cyfrifol) a Gwasanaethau
Mabwysiadu Awdurdodau Lleol
(Cymru) 2019

Gwnaed ***

Yn dod i rym ***

CYNNWYS

RHAN 1

Cyffredinol

1. Enwi a chychwyn
2. Dehongli

RHAN 2

Gwasanaeth mabwysiadu rheoleiddiedig –
gwasanaethau rhagnodedig ac eithriadau

3. Gwasanaethau cymorth mabwysiadu
4. Eithriadau

RHAN 3

Gofynion cyffredinol ar ddarparwyr gwasanaethau mabwysiadu – gwasanaethau mabwysiadu rheoleiddiedig

5. Gofynion mewn perthynas â darparu'r gwasanaeth
6. Gofynion mewn perthynas â'r datganiad o ddiben
7. Addasrwydd y gwasanaeth
8. Gofynion mewn perthynas â monitro a gwella
9. Hysbysiadau
10. Cydymffurfio â chod ymarfer
11. Gofynion mewn perthynas â'r unigolyn cyfrifol
12. Gofynion mewn perthynas â'r unigolyn cyfrifol pan fo'r darparwr gwasanaeth yn unigolyn
13. Gofynion mewn perthynas â chynaliadwyedd ariannol y gwasanaeth
14. Dyletswydd gonestrwydd

RHAN 4

Gofynion cyffredinol ar ddarparwyr gwasanaethau mabwysiadu – gwasanaethau mabwysiadu awdurdodau lleol

15. Gofynion mewn perthynas â darparu'r gwasanaeth
16. Cynnwys y datganiad o ddiben
17. Gofynion mewn perthynas â'r datganiad o ddiben
18. Gofynion mewn perthynas â monitro a gwella
19. Gofynion mewn perthynas â rheolwr yr awdurdod lleol
20. Gofynion o ran addasrwydd ar gyfer penodi rheolwr
21. Gofynion mewn perthynas â'r rheolwr
22. Dyletswydd gonestrwydd

RHAN 5

Gofynion cyffredinol ar ddarparwyr gwasanaethau mabwysiadu – darparwyr gwasanaethau mabwysiadu rheoleiddiedig a darparwyr gwasanaethau mabwysiadu awdurdodau lleol

23. Diogelu - gofyniad cyffredinol
24. Gwybodaeth am y gwasanaeth
25. Cytundeb gwasanaeth
26. Gwybodaeth

27. Iaith a chyfathrebu
28. Parch a sensitifrwydd
29. Safonau gofal a chymorth – gofynion cyffredinol
30. Gwrthdaro buddiannau
31. Cofnodion

RHAN 6

Polisiau, gweithdrefnau a safonau eraill – darparwyr gwasanaethau mabwysiadu rheoleiddiedig a darparwyr gwasanaethau mabwysiadu awdurdodau lleol

32. Gofynion i ddarparu'r gwasanaeth yn unol â pholisïau a gweithdrefnau
33. Polisiau a gweithdrefnau diogelu
34. Polisi a gweithdrefn gwyno
35. Chwythu'r chwiban

RHAN 7

Mangreoedd, cyfleusterau a chyfarpar - darparwyr gwasanaethau mabwysiadu rheoleiddiedig a darparwyr gwasanaethau mabwysiadu awdurdodau lleol

36. Gofyniad cyffredinol
37. Digonolrwydd mangreoedd
38. Cyfleusterau a chyfarpar

RHAN 8

Staffio - darparwyr gwasanaethau mabwysiadu rheoleiddiedig a darparwyr gwasanaethau mabwysiadu awdurdodau lleol

39. Staffio - gofynion cyffredinol
40. Addasrwydd staff
41. Cefnogi a datblygu staff
42. Gwybodaeth ar gyfer staff
43. Gweithdrefnau disgyblu

RHAN 9

Gofynion ar unigolion cyfrifol ar gyfer sicrhau bod y gwasanaeth yn cael ei reoli'n effeithiol

44. Goruchwylio'r gwaith o reoli'r gwasanaeth
45. Dyletswydd i benodi rheolwr
46. Gofynion o ran addasrwydd ar gyfer penodi rheolwr
47. Cyfyngiadau ar benodi rheolwr ar gyfer mwy nag un gwasanaeth

48. Dyletswydd i adrodd am benodi rheolwr i'r darparwr gwasanaeth
49. Dyletswydd i adrodd am benodi rheolwr i Ofal Cymdeithasol Cymru a'r rheoleiddiwr gwasanaethau
50. Y trefniadau pan yw'r rheolwr yn absennol
51. Ymweliadau

RHAN 10

Gofynion ar unigolion cyfrifol ar gyfer sicrhau bod y gwasanaeth yn cael ei oruchwylio'n effeithiol

52. Goruchwylio digonolrwydd adnoddau
53. Adroddiadau eraill i'r darparwr gwasanaeth
54. Ymgysylltu ag unigolion ac eraill

RHAN 11

Gofynion ar unigolion cyfrifol ar gyfer sicrhau cydymffurfedd y gwasanaeth

55. Dyletswydd i sicrhau bod systemau yn eu lle i gofnodi digwyddiadau a chwynion
56. Dyletswydd i sicrhau bod systemau yn eu lle ar gyfer cadw cofnodion
57. Dyletswydd i sicrhau bod polisiau a gweithdrefnau yn gyfredol

RHAN 12

Gofynion ar unigolion cyfrifol ar gyfer monitro, adolygu a gwella ansawdd y gwasanaeth rheoleiddiedig

58. Adolygiad o ansawdd y gofal
59. Datganiad o gydymffurfedd â'r gofynion o ran safonau gofal a chymorth

RHAN 13

Gofynion eraill ar unigolion cyfrifol

60. Cymorth ar gyfer staff sy'n codi pryderon
61. Dyletswydd gonestrwydd
62. Hysbysiadau

RHAN 14

Troseddau

63. Troseddau – darparwr gwasanaeth

64. Troseddau – unigolion cyfrifol

RHAN 15

Darparwyr gwasanaethau sydd wedi eu datod etc.
neu sydd wedi marw

65. Penodi datodwyr etc.
66. Marwolaeth darparwr gwasanaeth

RHAN 16

Rheoliadau o dan adran 21(5) o'r Ddeddf

67. Dynodiad unigolyn cyfrifol gan
Weinidogion Cymru

RHAN 17

Gofynion ar reolwr gwasanaeth mabwysiadu'r
awdurdod lleol

68. Goruchwylio digonolrwydd adnoddau
69. Adroddiadau eraill i'r awdurdod lleol
70. Ymgysylltu ag unigolion ac eraill
71. Dyletswydd i sicrhau bod systemau yn
eu lle i gofnodi cwynion
72. Dyletswydd i sicrhau bod systemau yn
eu lle ar gyfer cadw cofnodion
73. Dyletswydd i sicrhau bod polisiau a
gweithdrefnau yn gyfredol
74. Adolygiad o ansawdd y gofal
75. Cymorth ar gyfer codi pryderon
76. Dyletswydd gonestrwydd

RHAN 18

Gofynion eraill ar ddarparwr gwasanaeth
mabwysiadu'r awdurdod lleol

77. Gofyniad i agor cofnod achos plentyn
78. Rhieni biolegol
79. Darpar fabwysiadwyr a mabwysiadwyr
a gymeradwywyd

YR ATODLENNI

ATODLEN 1 — Hysbysiadau gan y
darparwr gwasanaeth

RHAN 1 — Hysbysiadau i'r
rheoleiddiwr
gwasanaethau

- RHAN 2 — Hysbysiad i'r bwrdd
iechyd lleol/grŵp
comisiynu clinigol a
Bwrdd Comisiynu'r
Gwasanaeth Iechyd
Gwladol
- RHAN 3 — Hysbysiadau i'r
awdurdod lleoli
- RHAN 4 — Hysbysiadau i'r
awdurdod ardal
- ATODLEN 2
- RHAN 1 — Gwybodaeth a
dogfennau sydd i fod
ar gael mewn
cysylltiad â
phersonau sy'n
gweithio mewn
gwasanaeth
mabwysiadu
rheoleiddiedig a
gwasanaeth
mabwysiadu
awdurdod lleol
- RHAN 2 — Dehongli Rhan 1
- ATODLEN 3 — Y cofnodion sydd
i'w cadw mewn
cysylltiad â
gwasanaethau
mabwysiadu
rheoleiddiedig a
gwasanaethau
mabwysiadu
awdurdodau lleol
- ATODLEN 4 — Hysbysiadau gan yr
unigolyn cyfrifol
- ATODLEN 5 — Gwybodaeth sydd
i'w chynnwys mewn
datganiad o ddiben
gan awdurdod lleol

Mae Gweinidogion Cymru yn gwneud y Rheoliadau a ganlyn drwy arfer y pwerau a roddir gan adrannau 2(3), 21(5), 27, 28, 30, 31, 45, 46 a 187(1) o Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016(1) ("Deddf 2016") a chan adrannau 9(1) a (3) a 10 o Ddeddf Mabwysiadu a Phlant 2002.

Mae Gweinidogion Cymru wedi ymgynghori â'r personau hynny y maent yn meddwl eu bod yn briodol,

fel sy'n ofynnol gan adrannau 27(4)(a) ac 28(4) o Ddeddf 2016.

Gosodwyd drafft o'r Rheoliadau hyn gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru o dan adran 187(2)(b), (f), (g), (j) a (k) o Ddeddf 2016 ac fe'i cymeradwywyd ganddo drwy benderfyniad.

RHAN 1

Cyffredinol

Enwi a chychwyn

1.—(1) Enw'r Rheoliadau hyn yw Rheoliadau Gwasanaethau Mabwysiadu (Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol) a Gwasanaethau Mabwysiadu Awdurdodau Lleol (Cymru) 2019.

(2) Daw'r Rheoliadau hyn i rym ar 1 Ebrill 2019 ac maent yn gymwys o ran Cymru.

Dehongli

2.—(1) Yn y Rheoliadau hyn—

ystyr “awdurdod ardal” (“*area authority*”) yw'r awdurdod lleol neu'r awdurdod lleol yn Lloegr ar gyfer yr ardal y mae plentyn wedi ei leoli ynddi, neu i'w leoli ynddi, pan fo hyn yn wahanol i'r awdurdod lleoli;

ystyr “awdurdod lleol” (“*local authority*”) yw cyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol yng Nghymru;

ystyr “awdurdod lleol yn Lloegr” (“*local authority in England*”) yw—

- (a) cyngor sir yn Lloegr,
- (b) cyngor dosbarth ar gyfer ardal yn Lloegr nad oes cyngor sir ar ei chyfer,
- (c) cyngor bwrdeistref yn Llundain, neu
- (d) Cyngor Cyffredin Dinas Llundain;

ystyr “awdurdod lleoli” (“*placing authority*”), mewn perthynas â phlentyn sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol neu awdurdod lleol yn Lloegr, yw'r awdurdod lleol hwnnw;

ystyr “Bwrdd Comisiynu'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol” (“*National Health Service Commissioning Board*”) yw'r corff a sefydlwyd o dan adran 1H o Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol 2006;

ystyr “Bwrdd Iechyd Lleol” (“*Local Health Board*”) yw Bwrdd Iechyd Lleol a sefydlwyd o

dan adran 11 o Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006(1);

ystyr “camdriniaeth” a “cam-drin” (“*abuse*”) yw camdriniaeth gorfforol, rywiol, seicolegol, emosiynol neu ariannol, ac mae “camdriniaeth ariannol” (“*financial abuse*”) yn cynnwys y canlynol—

- (a) bod arian neu eiddo arall person yn cael ei ddwyn,
- (b) bod person yn cael ei dwyllo,
- (c) bod person yn cael ei roi o dan bwysau mewn perthynas ag arian neu eiddo arall, neu
- (d) bod arian neu eiddo arall person yn cael ei gamddefnyddio;

ystyr “canlyniadau personol” (“*personal outcomes*”) yw—

- (a) mewn perthynas ag oedolyn, y canlyniadau y mae’r oedolyn yn dymuno eu cyflawni; neu
- (b) mewn perthynas â phlentyn,
 - (i) y canlyniadau y mae’r plentyn yn dymuno eu cyflawni, neu
 - (ii) y canlyniadau y mae unrhyw bersonau a chanddynt gyfrifoldeb rhiant yn dymuno eu cyflawni mewn perthynas â’r plentyn;

mae i “cyflogai” yr un ystyr ag “employee” yn adran 230 o Ddeddf Hawliau Cyflogaeth 1996(2);

ystyr “cynllun gofal a chymorth” (“*care and support plan*”) yw cynllun ar gyfer y plentyn a wneir o dan adran 54 neu adran 83 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014;

ystyr “cynrychiolydd” (“*representative*”) yw unrhyw berson a chanddo awdurdod cyfreithiol, neu sydd wedi cael cydsyniad yr unigolyn, i weithredu ar ran yr unigolyn;

ystyr “datganiad o ddiben” (“*statement of purpose*”) yw—

- (a) yn achos darparwr gwasanaeth mabwysiadu, y ddogfen sy’n cynnwys yr wybodaeth y mae rhaid ei darparu yn unol â rheoliad 3(c) o Reoliadau Cofrestru 2017 ac Atodlen 2 iddynt ar gyfer y man y mae’r gwasanaeth yn cael ei ddarparu ohono(3), a
- (b) yn achos gwasanaeth mabwysiadu awdurdod lleol, yr wybodaeth y mae rhaid ei darparu yn

(1) 2006 p. 42.

(2) 1996 p. 18.

(3) Mae rheoliad 3(c) o Reoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig (Cofrestru) (Cymru) 2017 (O.S. 2017/1098 (Cy. 278)) yn ei gwneud yn ofynnol i berson sy’n dymuno darparu gwasanaeth mabwysiadu ddarparu datganiad o ddiben ar gyfer pob man y mae’r gwasanaeth i’w ddarparu ohono.

unol ag Atodlen 5 ar gyfer y man y mae'r gwasanaeth yn cael ei ddarparu ohono;

ystyr "Deddf 2002" (*"the 2002 Act"*) yw Deddf Mabwysiadu a Phlant 2002(1);

ystyr "Deddf 2014" (*"the 2014 Act"*) yw Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014(2);

ystyr "y Ddeddf" (*"the Act"*) yw Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016;

mae i "esgeulustod" (*"neglect"*) yr un ystyr ag yn adran 197(1) o Ddeddf 2014;

ystyr "grŵp comisiynu clinigol" (*"clinical commissioning group"*) yw corff a sefydlwyd o dan adran 14D o Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol 2006(3);

mae i "gwarcheidwad" yr ystyr a roddir i "guardian" yn adran 5 o Ddeddf Plant 1989;

ystyr "y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd" (*"the Disclosure and Barring Service"*) a'r "GDG" (*"DBS"*) yw'r corff a sefydlir gan adran 87(1) o Ddeddf Diogelu Rhyddidau 2012(4);

ystyr "gwasanaeth mabwysiadu awdurdod lleol" (*"local authority adoption service"*) yw cyflawni'r swyddogaethau gan awdurdod lleol o dan Ddeddf 2002 o wneud trefniadau neu gymryd rhan mewn trefniadau ar gyfer mabwysiadu plant neu ddarparu gwasanaethau cymorth mabwysiadu fel y'u diffinnir yn adran 2(6) o Ddeddf 2002;

ystyr "gwasanaeth mabwysiadu rheoleiddiedig" (*"regulated adoption service"*) yw gwasanaeth mabwysiadu sydd wedi ei reoleiddio o fewn ystyr Deddf 2016;

mae i "gweithiwr" yr un ystyr â "worker" yn adran 230 o Ddeddf Hawliau Cyflogaeth 1996(5);

mae i "niwed" (*"harm"*) yr un ystyr ag yn adran 197(1) o Ddeddf 2014;

ystyr "plentyn" (*"child"*) yw person sydd o dan 18 oed;

ystyr "y rheoleiddiwr gwasanaethau" (*"the service regulator"*) yw Gweinidogion Cymru wrth arfer eu swyddogaethau rheoleiddiol(6);

mae "staff" (*"staff"*) yn cynnwys—

(1) 2002 p. 38.

(2) 2014 dccc 4.

(3) 2006 p. 41.

(4) 2012 p. 9.

(5) 1996 p. 18.

(6) Diffinnir "swyddogaethau rheoleiddiol" yn adran 3(1)(b) o'r Ddeddf.

- (a) personau a gyflogir gan y darparwr gwasanaeth(1) i weithio yn y gwasanaeth fel cyflogai neu weithiwr, a
- (b) personau sydd wedi eu cymryd ymlaen gan y darparwr gwasanaeth o dan gontract ar gyfer gwasanaethau,

ond nid yw'n cynnwys personau y caniateir iddynt weithio fel gwirfoddolwyr;

ystyr “triniaeth amhriodol” (“*improper treatment*”) yw gwahaniaethu neu ataliaeth anghyfreithlon, gan gynnwys amddifadu amhriodol o ryddid o dan delerau Deddf Galluedd Meddyliol 2005(2).

(2) At ddiben y Rheoliadau hyn—

(a) yn Rhannau 3 a 9 i 16—

- (i) ystyr cyfeiriadau at “gwasanaeth mabwysiadu” yw gwasanaeth mabwysiadu sy'n wasanaeth rheoleiddiedig o fewn ystyr y Ddeddf; a
- (ii) ystyr cyfeiriadau at “darparwr gwasanaeth” yw darparwr gwasanaeth y cyfeirir ato ym mharagraff (a)(i);

(b) yn Rhannau 4 a 17 i 18—

- (i) ystyr cyfeiriadau at “gwasanaeth mabwysiadu” yw gwasanaeth mabwysiadu awdurdod lleol; a
- (ii) ystyr cyfeiriadau at “darparwr gwasanaeth” yw darparwr gwasanaeth y cyfeirir ato ym mharagraff (b)(i);

(c) yn Rhannau 5 i 8—

- (i) ystyr cyfeiriadau at “gwasanaeth mabwysiadu” yw—
 - (aa) gwasanaeth mabwysiadu sy'n wasanaeth rheoleiddiedig o fewn ystyr y Ddeddf; a
 - (bb) gwasanaeth mabwysiadu awdurdod lleol; a
- (ii) ystyr cyfeiriadau at “darparwr gwasanaeth” yw darparwr gwasanaeth y cyfeirir ato ym mharagraff (c)(i)(aa) a (bb);

(d) ystyr “gofal a chymorth” yw—

- (i) darparu cymorth gan gymdeithas fabwysiadu wrth wneud trefniadau ar gyfer mabwysiadu plant(3); neu

(1) Diffinnir “darparwr gwasanaeth” yn adran 3(1)(c) o'r Ddeddf.

(2) 2005 p. 9.

(3) Mae Rheoliadau Asiantaethau Mabwysiadu (Cymru) 2005 (O.S. 2005/1313) yn ei gwneud yn ofynnol i asiantaeth fabwysiadu ddarparu cwnsela a gwybodaeth ar gyfer plentyn y mae'r asiantaeth yn ei ystyried ar gyfer ei fabwysiadu, rhiant neu warcheidwad y plentyn, a'r darpar fabwysiadydd.

- (ii) darparu gwasanaethau cymorth mabwysiadu (gan gymdeithas fabwysiadu neu asiantaeth cymorth mabwysiadu) sydd â'r ystyr a roddir i "adoption support services" yn adran 2(6) o Ddeddf 2002 ac—
 - (aa) rheoliad 3 o'r Rheoliadau hyn pan ddarperir gwasanaethau cymorth mabwysiadu gan wasanaeth mabwysiadu rheoleiddiedig; neu
 - (bb) rheoliad 3 o Reoliadau Gwasanaethau Cymorth Mabwysiadu (Awdurdodau Lleol) (Cymru) 2005(1) pan ddarperir gwasanaethau cymorth mabwysiadu gan wasanaeth mabwysiadu awdurdod lleol neu ar ei ran;
- (e) oni bai bod y cyd-destun yn nodi fel arall, ystyr "unigolyn" yw—
 - (i) pan fo'r gwasanaeth yn cael ei ddarparu gan gymdeithas fabwysiadu—
 - (aa) plentyn a all gael ei fabwysiadu ac unrhyw riant neu warcheidwad y plentyn hwnnw;
 - (bb) person sy'n dymuno mabwysiadu plentyn;
 - (cc) person mabwysiedig ac unrhyw riant, rhiant naturiol neu gyn-warcheidwad y person hwnnw;
 - (dd) unrhyw berson arall a all fod yn cael gwasanaethau cymorth mabwysiadu; neu
 - (ee) cynrychiolwyr person y cyfeirir ato yn (dd);
 - (ii) pan fo'r gwasanaeth yn cael ei ddarparu gan asiantaeth cymorth mabwysiadu—
 - (aa) unrhyw berson sy'n cael gwasanaethau cymorth mabwysiadu; neu
 - (bb) cynrychiolwyr unrhyw berson sy'n cael gwasanaethau cymorth mabwysiadu;
 - (iii) pan fo'r gwasanaeth yn cael ei ddarparu gan wasanaeth mabwysiadu awdurdod lleol—
 - (aa) plentyn a all gael ei fabwysiadu ac unrhyw riant neu warcheidwad y plentyn hwnnw;

(1) O.S. 2005/1512.

- (bb) person sy'n dymuno mabwysiadu plentyn;
- (cc) person mabwysiedig ac unrhyw riant, rhiant naturiol neu gynwarcheidwad y person hwnnw;
- (dd) unrhyw berson arall a all fod yn cael gwasanaethau cymorth mabwysiadu;
- (ee) cynrychiolwyr person y cyfeirir ato yn (dd); neu
- (ff) unrhyw berson sy'n ceisio asesiad o'i angen ar gyfer darparu gwasanaethau cymorth mabwysiadu gan yr awdurdod lleol.

RHAN 2

Gwasanaeth mabwysiadu rheoleiddiedig – gwasanaethau rhagnodedig ac eithriadau

Gwasanaethau cymorth mabwysiadu

3.—(1) At ddibenion y Rheoliadau hyn ac adran 2(6)(b) o Ddeddf 2002 mae'r gwasanaethau a ganlyn wedi eu rhagnodi fel gwasanaethau cymorth mabwysiadu—

- (a) cynhorthwy i rieni mabwysiadol, plant mabwysiadol, a phersonau perthynol mewn perthynas â threfniadau ar gyfer cyswllt rhwng plentyn mabwysiadol a rhiant naturiol neu berson perthynol y plentyn mabwysiadol;
- (b) gwasanaethau a all gael eu darparu mewn perthynas ag anghenion therapiwtig plentyn mewn perthynas â mabwysiadu'r plentyn;
- (c) cynhorthwy at ddiben sicrhau bod y berthynas rhwng plentyn a rhiant mabwysiadol y plentyn yn parhau, gan gynnwys hyfforddiant ar gyfer y rhiant mabwysiadol at ddiben diwallu unrhyw anghenion arbennig y plentyn sy'n codi o'r mabwysiad hwnnw;
- (d) cynhorthwy pan amharwyd ar drefniant neu leoliad mabwysiadu neu pan fo perygl y bydd hynny yn digwydd, gan gynnwys:
 - (i) cyfryngu; a
 - (ii) trefnu a chynnal cyfarfodydd i drafod achosion o amharu ar fabwysyadau neu leoliadau;
- (e) cynhorthwy i bersonau mabwysiedig sydd wedi cyrraedd 18 oed i gael gwybodaeth mewn perthynas â'u mabwysiad neu i hwyluso cyswllt rhwng y personau hynny a'u perthnasau;

- (f) cynhorthwy i berthnasau personau mabwysiedig sydd wedi cyrraedd 18 oed i gael gwybodaeth mewn perthynas â'r mabwysiad hwnnw neu i hwyluso cyswllt rhwng y personau hynny a'r person mabwysiedig.

(2) At ddibenion is-baragraffau (e) ac (f), ystyr “perthynas” yw unrhyw berson a fyddai, oni bai am ei fabwysiad, yn perthyn i'r person mabwysiedig drwy waed, gan gynnwys hanner gwaed neu briodas.

(3) Yn y rheoliad hwn—

- (a) ystyr “plentyn mabwysiadol” (“*adoptive child*”) yw plentyn sy'n blentyn mabwysiadol drwy asiantaeth neu'n blentyn mabwysiadol heb fod drwy asiantaeth;
- (b) ystyr “rhiant mabwysiadol” (“*adoptive parent*”) yw person—
 - (i) y mae asiantaeth fabwysiadu wedi penderfynu yn unol â rheoliad 34(1) o Reoliadau Asiantaethau Mabwysiadu (Cymru) 2005 ei fod yn rhiant mabwysiadol addas i blentyn penodol;
 - (ii) y mae asiantaeth fabwysiadu wedi lleoli plentyn gydag ef i'w fabwysiadu;
 - (iii) sydd wedi rhoi hysbysiad o dan adran 44 o Ddeddf 2002 o'i fwriad i wneud cais am orchymyn mabwysiadu am blentyn;
 - (iv) sydd wedi mabwysiadu plentyn; neu
 - (v) sydd wedi mabwysiadu plentyn sydd wedi cyrraedd 18 oed ar ôl hynny;
- (c) ystyr “plentyn mabwysiadol drwy asiantaeth” (“*agency adoptive child*”) yw plentyn—
 - (i) mewn cysylltiad ag ef y mae asiantaeth fabwysiadu wedi penderfynu yn unol â rheoliad 19(1) o Reoliadau Asiantaethau Mabwysiadu (Cymru) 2005 ei fod yn blentyn y dylid ei leoli ar gyfer ei fabwysiadu;
 - (ii) y mae asiantaeth fabwysiadu wedi ei leoli ar gyfer ei fabwysiadu; neu
 - (iii) sydd wedi cael ei fabwysiadu ar ôl cael ei leoli ar gyfer ei fabwysiadu gan asiantaeth fabwysiadu;
- (d) ystyr “plentyn mabwysiadol heb fod drwy asiantaeth” (“*non-agency adoptive child*”) yw plentyn—
 - (i) mewn cysylltiad ag ef y mae person—
 - (aa) wedi rhoi hysbysiad o dan adran 44 o Ddeddf 2002 o'i fwriad i wneud cais am orchymyn mabwysiadu; a

- (bb) nad yw'n rhiant biolegol nac yn llys-riant i'r plentyn; neu
- (ii) sydd wedi cael ei fabwysiadu gan berson—
 - (aa) nad yw'n rhiant biolegol i'r plentyn; a
 - (bb) nad oedd yn llys-riant i'r plentyn cyn iddo fabwysiadu'r plentyn ond nid yw'n cynnwys plentyn mabwysiadol drwy asiantaeth.

Eithriadau

4.—(1) Nid yw'r gwasanaethau a ganlyn i'w trin fel gwasanaeth mabwysiadu(1), er gwaethaf paragraff 4 o Atodlen 1 i'r Ddeddf (gwasanaethau rheoleiddiedig: diffiniadau, gwasanaeth mabwysiadu)—

- (a) darparu gwasanaeth mewn perthynas â mabwysiadu gan berson, yng nghwrs gweithgaredd cyfreithiol (o fewn yr ystyr a roddir i “legal activity” yn Neddf Gwasanaethau Cyfreithiol 2007(2)), sy'n—
 - (i) person awdurdodedig at ddibenion y Ddeddf honno; neu
 - (ii) cyfreithiwr Ewropeaidd (o fewn yr ystyr a roddir i “European lawyer” yng Ngorchymyn y Cymunedau Ewropeaidd (Gwasanaethau Cyfreithwyr) 1978(3));
- (b) darparu gwasanaethau i alluogi grwpiau o blant mabwysiadol, rhieni mabwysiadol a rhieni biolegol neu gyn-warcheidwaid plentyn mabwysiadol i drafod materion sy'n ymwneud â mabwysiadu;
- (c) darparu gofal seibiant i blentyn mabwysiadol neu riant mabwysiadol gan wasanaeth cartref gofal neu wasanaeth cymorth cartref y mae person wedi ei gofrestru mewn cysylltiad ag ef i'w ddarparu o dan bennod 2 o'r Ddeddf;
- (d) darparu gofal seibiant mewn perthynas â mabwysiadu sy'n cynnwys gwarchod plant neu ofal dydd o fewn yr ystyr yn Rhan 2 o Fesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010 ac y mae person wedi ei gofrestru mewn cysylltiad ag ef ar gyfer gwarchod plant neu ofal dydd o dan y Rhan honno o'r Mesur hwnnw;
- (e) darparu gwasanaethau cymorth mabwysiadu gan berson (ac eithrio mewn partneriaeth ag

(1) Mae i “gwasanaeth mabwysiadu” yr ystyr a roddir ym mharagraff 4 o Atodlen 1 i'r Ddeddf.

(2) 2007 p. 29.

(3) O.S. 1978/1910.

eraill) a hynny dim ond o dan gontract ar gyfer gwasanaethau gyda—

(i) gwasanaeth mabwysiadu rheoleiddiedig; neu

(ii) gwasanaeth mabwysiadu awdurdod lleol.

(2) Ym mharagraff (1)(e) nid yw person yn cynnwys y lluosog ac nid yw'n gorff corfforaethol.

RHAN 3

Gofynion cyffredinol ar ddarparwyr gwasanaethau mabwysiadu – gwasanaethau mabwysiadu rheoleiddiedig

Gofynion mewn perthynas â darparu'r gwasanaeth

5. Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod y gwasanaeth mabwysiadu wedi ei ddarparu â gofal, cymhwysedd a sgîl digonol, gan roi sylw i'r datganiad o ddiben.

Gofynion mewn perthynas â'r datganiad o ddiben

6.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth ddarparu'r gwasanaeth yn unol â'r datganiad o ddiben.

(2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth—

(a) cadw'r datganiad o ddiben o dan adolygiad; a

(b) pan fo'n briodol, ddiwygio'r datganiad o ddiben.

(3) Oni bai bod paragraff (4) yn gymwys, rhaid i'r darparwr gwasanaeth hysbysu'r personau a restrir ym mharagraff (6) am unrhyw ddiwygiad sydd i'w wneud i'r datganiad o ddiben o leiaf 28 o ddiwrnodau cyn y mae i gymryd effaith.

(4) Mae'r paragraff hwn yn gymwys mewn achosion pan fo'n angenrheidiol diwygio'r datganiad o ddiben gydag effaith ar unwaith.

(5) Os yw paragraff (4) yn gymwys, rhaid i'r darparwr gwasanaeth, yn ddi-oed, hysbysu'r personau a restrir ym mharagraff (6) am unrhyw ddiwygiad a wneir i'r datganiad o ddiben.

(6) Y personau y mae rhaid iddynt gael eu hysbysu am unrhyw ddiwygiad i'r datganiad o ddiben yn unol â pharagraff (3) neu (5) yw—

(a) y rheoleiddiwr gwasanaethau; a

(b) unigolion;

(7) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth ddarparu'r datganiad o ddiben cyfredol i unrhyw berson ar gais, oni bai nad yw'n briodol gwneud hynny neu y byddai gwneud hynny yn anghyson â llesiant unigolyn.

Addasrwydd y gwasanaeth

7.—(1) Ni chaiff y darparwr gwasanaeth ddarparu gofal a chymorth ar gyfer unigolyn oni bai bod y darparwr wedi penderfynu bod y gwasanaeth mabwysiadu yn addas i ddiwallu anghenion yr unigolyn am ofal a chymorth ac i alluogi'r unigolyn i gyflawni ei ganlyniadau personol yn unol â'r datganiad o ddiben.

(2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth gael polisi a gweithdrefnau yn eu lle ar gychwyn y gwasanaeth.

(3) Rhaid i'r penderfyniad o dan baragraff (1) ystyried—

- (a) unrhyw gynllun cyfredol;
- (b) unrhyw asesiadau iechyd neu unrhyw asesiadau perthnasol eraill;
- (c) safbwyntiau, dymuniadau a theimladau'r unigolyn;
- (d) unrhyw risgiau i lesiant yr unigolyn;
- (e) unrhyw risgiau i lesiant unigolion eraill y darperir gofal a chymorth iddynt;
- (f) argyhoeddiad crefyddol, tarddiad hiliol, cefndir diwylliannol ac ieithyddol yr unigolyn, ynghyd â'i gyfeiriadedd rhywiol a'i hunaniaeth o ran rhywedd;
- (g) unrhyw addasiadau rhesymol y gallai'r darparwr gwasanaeth eu gwneud i alluogi i anghenion gofal a chymorth yr unigolyn gael eu diwallu;
- (h) polisi a gweithdrefnau'r darparwr gwasanaeth ar gychwyn y gwasanaeth.

(4) Mewn achos pan na fo gan yr unigolyn gynllun, rhaid i'r darparwr gwasanaeth—

- (a) asesu anghenion gofal a chymorth yr unigolyn; a
- (b) nodi ei ganlyniadau personol.

(5) Rhaid i'r asesiad sy'n ofynnol gan baragraff (4) gael ei gynnal gan berson sydd—

- (a) â'r sgiliau, yr wybodaeth a'r cymhwysedd i gynnal yr asesiad; a
- (b) wedi cael hyfforddiant i gynnal asesiadau.

(6) Wrth wneud y penderfyniad ym mharagraff (1), rhaid i'r darparwr gwasanaeth gynnwys yr unigolyn, yr awdurdod lleoli (os yw'n gymwys) ac unrhyw gynrychiolydd. Ond nid yw'n ofynnol i'r darparwr gwasanaeth gynnwys cynrychiolydd—

- (a) os yw'r unigolyn yn oedolyn neu'n blentyn 16 oed neu drosodd ac nad yw'r unigolyn yn dymuno i'r cynrychiolydd gael ei gynnwys, neu

- (b) pe byddai cynnwys y cynrychiolydd yn anghyson â llesiant yr unigolyn.
- (7) Yn y rheoliad hwn, caiff “cynllun” gynnwys—
- (a) cynllun cymorth mabwysiadu(1);
 - (b) cynllun gofal a chymorth; neu
 - (c) cynllun lleoliad mabwysiadu(2).

Gofynion mewn perthynas â monitro a gwella

8.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod trefniadau effeithiol yn eu lle ar gyfer monitro, adolygu a gwella ansawdd y gofal a'r cymorth a ddarperir gan y gwasanaeth mabwysiadu.

(2) Rhaid i'r trefniadau hynny gynnwys trefniadau ar gyfer ceisio safbwyntiau—

- (a) unigolion;
- (b) unrhyw gynrychiolwyr, oni bai nad yw hyn yn briodol neu y byddai'n anghyson â llesiant y person hwnnw;
- (c) unrhyw awdurdod lleol neu awdurdod lleol yn Lloegr sydd wedi trefnu bod gwasanaethau cymorth mabwysiadu yn cael eu darparu gan y gwasanaeth mabwysiadu;
- (d) unrhyw berson sy'n gweithio at ddibenion y gwasanaeth mabwysiadu,

ar ansawdd y gofal a'r cymorth a ddarperir gan y gwasanaeth mabwysiadu a sut y gellir gwella hyn.

(3) Wrth wneud unrhyw benderfyniadau ar gynlluniau ar gyfer gwella ansawdd y gofal a'r cymorth a ddarperir gan y gwasanaeth mabwysiadu, rhaid i'r darparwr gwasanaeth—

- (a) ystyried safbwyntiau'r personau hynny yr ymgynghorir â hwy yn unol â pharagraff (2); a
- (b) rhoi sylw i'r adroddiad ar ansawdd y gofal a lunnir gan yr unigolyn cyfrifol yn unol â rheoliad 58 (adolygiad o ansawdd y gofal).

Hysbysiadau

9.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth hysbysu'r rheoleiddiwr gwasanaethau am y digwyddiadau a bennir yn Rhan 1 o Atodlen 1.

(2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth hysbysu'r Bwrdd Iechyd Lleol, neu'r grŵp comisiynu clinigol a Bwrdd

(1) “Cynllun cymorth mabwysiadu” yw'r cynllun sy'n nodi'r gwasanaethau cymorth mabwysiadu y mae'r awdurdod lleol wedi penderfynu eu darparu ar gyfer y plentyn a'r teulu mabwysiadol, sut y darperir hwy a chan bwy (os yw'n gymwys).

(2) Mae i “cynllun lleoliad mabwysiadu” yr ystyr a roddir yn rheoliad 36(2) o Reoliadau Asiantaethau Mabwysiadu (Cymru) 2005 (O.S. 2005/1313).

Comisiynu'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol, am y digwyddiadau a bennir yn Rhan 2 o Atodlen 1.

(3) Yn achos gwasanaeth mabwysiadu a ddarperir gan gymdeithas fabwysiadu, rhaid i'r darparwr gwasanaeth hysbysu—

- (a) yr awdurdod lleoli am y digwyddiadau a bennir yn Rhan 3 o Atodlen 1;
- (b) yr awdurdod ardal am y digwyddiadau a bennir yn Rhan 4 o Atodlen 1;
- (c) y Bwrdd Iechyd Lleol, neu'r grŵp comisiynu clinigol a Bwrdd Comisiynu'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol, am y digwyddiadau a bennir yn Rhan 4 o Atodlen 1.

(4) Rhaid i'r hysbysiadu sy'n ofynnol gan y rheoliad hwn gynnwys manylion y digwyddiad.

(5) Oni nodir fel arall, rhaid i hysbysiadu gael eu gwneud yn ddi-oed ac yn ysgrifenedig.

(6) Rhaid i hysbysiadu gael eu gwneud yn y modd a'r ffurf sy'n ofynnol gan y rheoleiddiwr gwasanaethau.

(7) Yn y rheoliad hwn, ystyr "Bwrdd Iechyd Lleol", "grŵp comisiynu clinigol" a "Bwrdd Comisiynu'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol" yw'r Bwrdd Iechyd Lleol, neu'r grŵp comisiynu clinigol a Bwrdd Comisiynu'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol yr oedd y plentyn sydd wedi marw neu wedi cael anaf difrifol wrth gael gofal a chymorth yn byw yn ei ardal ar adeg y digwyddiad.

Cydymffurfio â chod ymarfer

10. Rhaid i'r darparwr gwasanaeth lynu wrth y cod ymarfer ar y safonau ymddygiad ac ymarfer a ddisgwylir oddi wrth bersonau sy'n cyflogi neu sy'n ceisio cyflogi gweithwyr gofal cymdeithasol, y mae'n ofynnol i Ofal Cymdeithasol Cymru ei gyhoeddi o dan adran 112(1)(b) o'r Ddeddf.

Gofynion mewn perthynas â'r unigolyn cyfrifol

11.—(1) Nid yw'r rheoliad hwn yn gymwys i ddarparwr gwasanaeth sy'n unigolyn.

(2) Rhaid i ddarparwr gwasanaeth y mae'r rheoliad hwn yn gymwys iddo sicrhau bod y person sydd wedi ei ddynodi fel yr unigolyn cyfrifol—

- (a) yn cael ei gefnogi i gyflawni ei ddyletswyddau'n effeithiol, a
- (b) yn ymgymryd â hyfforddiant priodol.

(3) Os bydd gan y darparwr gwasanaeth reswm dros gredu nad yw'r unigolyn cyfrifol wedi cydymffurfio â gofyniad a osodir gan y rheoliadau yn Rhannau 9 i 13, rhaid i'r darparwr—

(a) cymryd unrhyw gamau gweithredu sy'n angenrheidiol i sicrhau y cydymffurfir â'r gofyniad, a

(b) hysbysu'r rheoleiddiwr gwasanaethau.

(4) Yn ystod unrhyw adeg pan nad yw'r unigolyn cyfrifol yn gallu cyflawni ei ddyletswyddau, rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod trefniadau yn eu lle ar gyfer—

(a) rheoli'r gwasanaeth yn effeithiol,

(b) goruchwyllo'r gwasanaeth yn effeithiol,

(c) cydymffurfedd y gwasanaeth â'r gofynion a osodir gan y rheoliadau yn Rhannau 3 a 5 i 8; a

(d) monitro, adolygu a gwella ansawdd y gofal a'r cymorth a ddarperir gan y gwasanaeth.

(5) Os nad yw'r unigolyn cyfrifol yn gallu cyflawni ei ddyletswyddau a hynny am gyfnod o fwy nag 28 o ddiwrnodau, rhaid i'r darparwr gwasanaeth—

(a) hysbysu'r rheoleiddiwr gwasanaethau, a

(b) rhoi gwybod i'r rheoleiddiwr gwasanaethau am y trefniadau interim.

Gofynion mewn perthynas â'r unigolyn cyfrifol pan fo'r darparwr gwasanaeth yn unigolyn

12.—(1) Mae'r rheoliad hwn yn gymwys pan fo'r darparwr gwasanaeth yn unigolyn.

(2) Os yw'r rheoliad hwn yn gymwys, rhaid i'r unigolyn ymgymryd â hyfforddiant priodol er mwyn cyflawni ei ddyletswyddau'n briodol fel yr unigolyn cyfrifol.

(3) Yn ystod unrhyw adeg pan yw'r unigolyn yn absennol, rhaid iddo sicrhau bod trefniadau yn eu lle ar gyfer—

(a) rheoli'r gwasanaeth yn effeithiol,

(b) goruchwyllo'r gwasanaeth yn effeithiol,

(c) cydymffurfedd y gwasanaeth â gofynion y rheoliadau yn Rhannau 3 a 5 i 8; a

(d) monitro, adolygu a gwella ansawdd y gofal a'r cymorth a ddarperir gan y gwasanaeth.

(4) Os nad yw'r unigolyn yn gallu cyflawni ei ddyletswyddau fel unigolyn cyfrifol a hynny am gyfnod o fwy nag 28 o ddiwrnodau, rhaid iddo—

(a) hysbysu'r rheoleiddiwr gwasanaethau, a

(b) rhoi gwybod i'r rheoleiddiwr gwasanaethau am y trefniadau interim.

Gofynion mewn perthynas â chynaliadwyedd ariannol y gwasanaeth

13.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth gymryd camau rhesymol i sicrhau bod y gwasanaeth mabwysiadu yn gynaliadwy yn ariannol at ddiben cyflawni'r nodau a'r amcanion a nodir yn y datganiad o ddiben.

(2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth gynnal cyfrifon priodol a chyfredol ar gyfer y gwasanaeth.

(3) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth ddarparu copïau o'r cyfrifon i Weinidogion Cymru o fewn 28 o ddiwrnodau i gael cais i wneud hynny.

(4) Caiff Gweinidogion Cymru ei gwneud yn ofynnol i gyfrifon gael eu hardystio gan gyfrifydd.

Dylatswydd gonestrwydd

14. Rhaid i'r darparwr gwasanaeth weithredu mewn ffordd agored a thryloyw gydag—

- (a) unigolion sy'n cael gofal a chymorth;
- (b) unrhyw gynrychiolwyr yr unigolion hynny.

RHAN 4

Gofynion cyffredinol ar ddarparwyr
gwasanaethau mabwysiadu – gwasanaethau
mabwysiadu awdurdodau lleol

Gofynion mewn perthynas â darparu'r gwasanaeth

15. Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod y gwasanaeth mabwysiadu wedi ei ddarparu â gofal, cymhwysedd a sgîl digonol, gan roi sylw i'r datganiad o ddiben.

Cynnwys y datganiad o ddiben

16. Rhaid i'r darparwr gwasanaeth lunio datganiad o ddiben sy'n cynnwys yr wybodaeth a restrir yn Atodlen 5.

Gofynion mewn perthynas â'r datganiad o ddiben

17.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth ddarparu'r gwasanaeth mabwysiadu yn unol â'r datganiad o ddiben.

(2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth—

- (a) cadw'r datganiad o ddiben o dan adolygiad, a
- (b) pan fo'n briodol, ddiwygio'r datganiad o ddiben.

(3) Oni bai bod paragraff (4) yn gymwys, rhaid i'r darparwr gwasanaeth hysbysu'r personau a restrir ym

mharagraff (6) am unrhyw ddiwygiad sydd i'w wneud i'r datganiad o ddiben o leiaf 28 o ddiwrnodau cyn y mae i gymryd effaith.

(4) Mae'r paragraff hwn yn gymwys mewn achosion pan fo'n angenrheidiol diwygio'r datganiad o ddiben gydag effaith ar unwaith.

(5) Os yw paragraff (4) yn gymwys, rhaid i'r darparwr gwasanaeth, yn ddi-oed, hysbysu'r personau a restrir ym mharagraff (6) am unrhyw ddiwygiad a wneir i'r datganiad o ddiben.

(6) Y personau y mae rhaid iddynt gael eu hysbysu am unrhyw ddiwygiad i'r datganiad o ddiben yn unol â pharagraff (3) neu (5) yw—

- (a) y rheoleiddiwr gwasanaethau;
- (b) unigolion.

(7) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth ddarparu'r datganiad o ddiben cyfredol i unrhyw berson ar gais, oni bai nad yw'n briodol gwneud hynny neu y byddai gwneud hynny yn anghyson â llesiant unigolyn.

Gofynion mewn perthynas â monitro a gwella

18.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod trefniadau effeithiol yn eu lle ar gyfer monitro, adolygu a gwella ansawdd y gofal a'r cymorth a ddarperir gan y gwasanaeth mabwysiadu.

(2) Rhaid i'r trefniadau hynny gynnwys trefniadau ar gyfer ceisio safbwyntiau—

- (a) unigolion;
- (b) unrhyw gynrychiolwyr, oni bai nad yw hyn yn briodol neu y byddai'n anghyson â llesiant y person hwnnw;
- (c) unrhyw awdurdod lleol arall neu awdurdod lleol yn Lloegr sydd wedi trefnu bod gwasanaethau cymorth mabwysiadu yn cael eu darparu gan y gwasanaeth;
- (d) unrhyw berson sy'n gweithio at ddibenion y gwasanaeth,

mewn perthynas ag ansawdd y gofal a'r cymorth a ddarperir gan y gwasanaeth a sut y gellir gwella hyn.

(3) Wrth wneud unrhyw benderfyniadau ar gynlluniau ar gyfer gwella ansawdd y gofal a'r cymorth a ddarperir gan y gwasanaeth mabwysiadu, rhaid i'r darparwr gwasanaeth—

- (a) ystyried safbwyntiau'r personau hynny yr ymgynghorir â hwy yn unol â pharagraff (2);
a
- (b) rhoi sylw i'r adroddiad ar ansawdd y gofal a lunnir gan yr unigolyn cyfrifol yn unol â rheoliad 58 (adolygiad o ansawdd y gofal).

Gofynion mewn perthynas â rheolwr yr awdurdod lleol

19.—(1) Rhaid i bob darparwr gwasanaeth benodi un o'i swyddogion i fod yn gyfrifol am reoli'r gwasanaeth mabwysiadu.

(2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth roi hysbysiad ysgrifenedig ar unwaith i'r rheoleiddiwr gwasanaethau—

- (a) o enw'r person a benodir yn rheolwr; a
- (b) o'r dyddiad y mae'r penodiad i gymryd effaith.

(3) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth hysbysu'r rheoleiddiwr gwasanaethau yn ysgrifenedig os yw'r person a benodir o dan baragraff (1) yn peidio â rheoli'r gwasanaeth.

Gofynion o ran addasrwydd ar gyfer penodi rheolwr

20.—(1) Ni chaiff y darparwr gwasanaeth benodi person i reoli'r gwasanaeth oni bai bod y person hwnnw yn addas i wneud hynny.

(2) At ddibenion paragraff (1), nid yw person yn addas i reoli'r gwasanaeth oni bai bod gofynion rheoliad 40(2) (addasrwydd staff) wedi eu bodloni mewn cysylltiad â'r person hwnnw.

Gofynion mewn perthynas â'r rheolwr

21.—(1) Rhaid i ddarparwr gwasanaeth sicrhau bod y person sydd wedi ei benodi'n rheolwr—

- (a) yn cael ei gefnogi i gyflawni ei ddyletswyddau'n effeithiol, a
- (b) yn ymgymryd â hyfforddiant priodol.

(2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod y rheolwr yn cydymffurfio â gofynion Rhan 17 (dyletswyddau i'w cyflawni gan reolwr yr awdurdod lleol) o'r Rheoliadau hyn.

(3) Os bydd gan y darparwr gwasanaeth reswm dros gredu nad yw'r rheolwr wedi cydymffurfio â gofyniad a osodir gan y rheoliadau yn Rhan 17, rhaid i'r darparwr gwasanaeth gymryd unrhyw gamau gweithredu sy'n angenrheidiol i sicrhau y cydymffurfir â'r gofyniad.

(4) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth roi trefniadau addas yn eu lle i sicrhau bod y gwasanaeth yn cael ei reoli'n effeithiol ar unrhyw adeg pan nad oes rheolwr sydd wedi ei benodi neu pan yw'r rheolwr yn absennol o'r gwasanaeth.

Dyletswydd gonestrwydd

22. Rhaid i'r darparwr gwasanaeth weithredu mewn ffordd agored a thryloyw gydag—

- (a) unigolion sy'n cael gofal a chymorth;
- (b) unrhyw gynrychiolwyr yr unigolion hynny.

RHAN 5

Gofynion cyffredinol ar ddarparwyr gwasanaethau mabwysiadu – darparwyr gwasanaethau mabwysiadu rheoleiddiedig a darparwyr gwasanaethau mabwysiadu awdurdodau lleol

Diogelu - gofyniad cyffredinol

23. Rhaid i'r darparwr gwasanaeth ddarparu'r gwasanaeth mewn ffordd sy'n sicrhau bod unigolion yn ddiogel ac yn cael eu hamddiffyn rhag camdriniaeth, esgeulustod a thriniaeth amhriodol.

Gwybodaeth am y gwasanaeth

24.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth lunio canllaw ysgrifenedig ar y gwasanaeth.

(2) Rhaid i'r canllaw—

- (a) cael ei ddyddio, ei adolygu o leiaf bob blwyddyn a'i ddiweddarau fel y bo angen;
- (b) bod mewn iaith, arddull, cyflwyniad a fformat priodol, gan roi sylw i'r datganiad o ddiben ar gyfer y gwasanaeth mabwysiadu;
- (c) cael ei roi i unrhyw unigolyn sy'n cael gofal a chymorth;
- (d) cael ei roi ar gael i eraill ar gais, oni bai nad yw hyn yn briodol neu y byddai'n anghyson â llesiant unigolyn.

(3) Rhaid i'r canllaw gynnwys gwybodaeth am—

- (a) sut i godi pryder neu wneud cwyn;
- (b) argaeledd gwasanaethau eirioli.

(4) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod unigolyn yn cael unrhyw gymorth sy'n angenrheidiol i'w alluogi i ddeall yr wybodaeth a gynhwysir yn y canllaw.

Cytundeb gwasanaeth

25.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau y rhoddir i bob unigolyn sy'n cael gofal a chymorth gopi wedi ei lofnodi o unrhyw gytundeb sy'n ymwneud â—

- (a) y gofal a'r cymorth a ddarperir i'r unigolyn;

- (b) unrhyw wasanaethau eraill a ddarperir i'r unigolyn.

(2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod yr unigolion yn cael unrhyw gymorth sy'n angenrheidiol i'w alluogi i ddeall yr wybodaeth a gynhwysir mewn unrhyw gytundeb o'r fath.

Gwybodaeth

26.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod gan unigolion yr wybodaeth y mae ei hangen arno i wneud neu gymryd rhan mewn asesiadau, cynlluniau a phenderfyniadau o ddydd i ddydd am y ffordd y darperir gofal a chymorth iddo a sut y mae'n cael ei gefnogi i gyflawni ei ganlyniadau personol.

(2) Rhaid i'r wybodaeth a ddarperir fod ar gael yn yr iaith, yr arddull, y cyflwyniad a'r fformat priodol, gan roi sylw i—

- (a) natur y gwasanaeth fel y'i disgrifir yn y datganiad o ddiben;
- (b) lefel dealltwriaeth yr unigolyn a'i allu i gyfathrebu;
- (c) yn achos plentyn, oedran y plentyn.

(3) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod yr unigolyn yn cael unrhyw gymorth sy'n angenrheidiol i'w alluogi i ddeall yr wybodaeth a ddarperir.

Iaith a chyfathrebu

27.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth gymryd camau rhesymol i ddiwallu anghenion iaith unigolyn.

(2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth roi trefniadau yn eu lle i sicrhau y darperir mynediad i unrhyw gymhorthion a chyfarpar sy'n angenrheidiol i unigolyn i hwyluso'r ffordd y mae'r unigolyn yn cyfathrebu ag eraill.

Parch a sensitifrwydd

28.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod unigolion yn cael eu trin â pharch a sensitifrwydd.

(2) Mae hyn yn cynnwys, ond nid yw'n gyfyngedig i—

- (a) parchu preifatrwydd ac urddas yr unigolyn;
- (b) parchu hawliau'r unigolyn i gyfrinachedd;
- (c) hybu ymreolaeth ac annibyniaeth yr unigolyn;
- (d) rhoi sylw i unrhyw nodweddion gwarchoddedig perthnasol (fel y'u diffinnir yn adran 4 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010) yr unigolyn.

Safonau gofal a chymorth – gofynion cyffredinol

29.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau y darperir gofal a chymorth mewn ffordd sy'n amddiffyn, yn hybu ac yn cynnal diogelwch a llesiant unigolion.

(2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau y darperir gofal a chymorth mewn ffordd—

- (a) sy'n cynnal perthnasoedd personol a phroffesiynol da ag unigolion a staff; a
- (b) sy'n annog ac yn cynorthwyo staff i gynnal perthnasoedd personol a phroffesiynol da ag unigolion.

Gwrthdaro buddiannau

30. Rhaid i'r darparwr gwasanaeth gael trefniadau effeithiol yn eu lle i nodi, cofnodi a rheoli achosion posibl o wrthdaro buddiannau.

Cofnodion

31.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth gadw a chynnal y cofnodion a bennir yn Atodlen 3.

(2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth—

- (a) sicrhau bod cofnodion yn gywir ac yn gyfredol;
- (b) cadw pob cofnod yn ddiogel;
- (c) gwneud trefniadau er mwyn i'r cofnodion barhau i gael eu cadw'n ddiogel os bydd y gwasanaeth yn cau;
- (d) rhoi'r cofnodion ar gael i'r rheoleiddiwr gwasanaethau ar gais;
- (e) cadw cofnodion sy'n ymwneud ag oedolion am 15 mlynedd o ddyddiad y cofnod diwethaf;
- (f) cadw cofnodion sy'n ymwneud â phlant am 75 mlynedd o ddyddiad y cofnod diwethaf, oni bai bod y cofnodion yn cael eu dychwelyd i'r awdurdod lleoli yn unol ag is-baragraff (d);
- (g) sicrhau bod person sy'n cael gofal a chymorth gan y gwasanaeth—
 - (i) yn gallu cael mynediad i'w gofnodion; a
 - (ii) yn cael ei wneud yn ymwybodol ei fod yn gallu cael mynediad i'w gofnodion.

RHAN 6

Polisiau, gweithdrefnau a safonau eraill –
darparwyr gwasanaethau mabwysiadu
rheoleiddiedig a darparwyr gwasanaethau
mabwysiadu awdurdodau lleol

Gofynion i ddarparu'r gwasanaeth yn unol â pholisiau a gweithdrefnau

32.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod y polisiau a'r gweithdrefnau a ganlyn yn eu lle ar gyfer y gwasanaeth—

- (a) cychwyn y gwasanaeth (rheoliad 7);
- (b) diogelu (rheoliad 33);
- (c) cwynion (rheoliad 34);
- (d) chwythu'r chwiban (rheoliad 35);
- (e) cefnogi a datblygu staff (rheoliad 41);
- (f) disgyblu staff (rheoliad 43).

(2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth hefyd gael unrhyw bolisiau a gweithdrefnau eraill yn eu lle sy'n rhesymol angenrheidiol i gefnogi nodau ac amcanion y gwasanaeth mabwysiadu a nodir yn y datganiad o ddiben.

(3) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod cynnwys y polisiau a'r gweithdrefnau y mae'n ofynnol iddynt fod yn eu lle yn rhinwedd paragraffau (1) i (2)—

- (a) yn briodol i anghenion yr unigolion y darperir gofal a chymorth ar eu cyfer;
- (b) yn gyson â'r datganiad o ddiben; ac
- (c) yn cael eu cadw'n gyfredol.

(4) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod y gwasanaeth mabwysiadu yn cael ei ddarparu yn unol â'r polisiau a'r gweithdrefnau hynny.

Polisiau a gweithdrefnau diogelu

33.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth gael polisiau a gweithdrefnau yn eu lle—

- (a) ar gyfer atal camdriniaeth, esgeulustod a thriniaeth amhriodol, a
- (b) ar gyfer ymateb i unrhyw honiad neu dystiolaeth o gamdriniaeth, esgeulustod neu driniaeth amhriodol.

(2) Yn y rheoliad hwn, cyfeirir at bolisiau a gweithdrefnau o'r fath fel polisiau a gweithdrefnau diogelu.

(3) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod ei bolisiau a'i weithdrefnau diogelu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.

(4) Yn benodol, pan fo honiad neu dystiolaeth o gamdriniaeth, esgeulustod neu driniaeth amhriodol, rhaid i'r darparwr gwasanaeth—

- (a) gweithredu yn unol â'i bolisiau a'i weithdrefnau diogelu;
- (b) cymryd camau gweithredu ar unwaith i sicrhau diogelwch pob plentyn y darperir gofal a chymorth ar ei gyfer;
- (c) gwneud atgyfeiriadau priodol i asiantaethau eraill; a
- (d) cadw cofnod o unrhyw dystiolaeth neu sylwedd unrhyw honiad, unrhyw gamau gweithredu a gymerir ac unrhyw atgyfeiriadau a wneir.

Polisi a gweithdrefn gwyno

34.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth gael polisi cwyno yn ei le a sicrhau bod y gwasanaeth mabwysiadu yn cael ei weithredu yn unol â'r polisi hwnnw.

(2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth gael trefniadau effeithiol yn eu lle ar gyfer ymdrin â chwynion, gan gynnwys trefniadau ar gyfer—

- (a) nodi cwynion ac ymchwilio iddynt;
- (b) rhoi ymateb priodol i berson sy'n gwneud cwyn, os yw'n rhesymol ymarferol cysylltu â'r person hwnnw;
- (c) sicrhau bod camau gweithredu priodol yn cael eu cymryd yn dilyn ymchwiliad; a
- (d) cadw cofnodion sy'n ymwneud â'r materion yn is-baragraffau (a) i (c).

(3) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth ddarparu crynodeb o gwynion, ymatebion ac unrhyw gamau gweithredu dilynol a gymerir i'r rheoleiddiwr gwasanaethau o fewn 28 o ddiwrnodau i gael cais i wneud hynny.

(4) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth—

- (a) dadansoddi gwybodaeth sy'n ymwneud â chwynion a phryderon; a
- (b) gan roi sylw i'r dadansoddiad hwnnw, nodi unrhyw feysydd i'w gwella.

Chwythu'r chwiban

35.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod pob person sy'n gweithio yn y gwasanaeth (gan gynnwys unrhyw berson y caniateir iddo weithio fel gwirfoddolwr) yn gallu codi pryderon am faterion a all effeithio'n andwyol ar iechyd, diogelwch neu lesiant personau y darperir y gwasanaeth ar eu cyfer.

(2) Rhaid i'r trefniadau hyn gynnwys—

- (a) cael polisi chwythu'r chwiban yn ei le a gweithredu yn unol â'r polisi hwnnw; a
- (b) sefydlu trefniadau i alluogi a chefnogi pobl sy'n gweithio yn y gwasanaeth i godi pryderon o'r fath.

(3) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod y trefniadau sy'n ofynnol o dan y rheoliad hwn yn cael eu gweithredu'n effeithiol.

(4) Pan godir pryder, rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau—

- (a) yr ymchwilir i'r pryder,
- (b) y cymerir camau priodol yn dilyn ymchwiliad, ac
- (c) y cedwir cofnod sy'n ymwneud â'r materion yn is-baragraffau (a) i (b).

RHAN 7

Mangreoedd, cyfleusterau a chyfarpar -
darparwyr gwasanaethau mabwysiadu
rheoleiddiedig a darparwyr gwasanaethau
mabwysiadu awdurdodau lleol

Gofyniad cyffredinol

36. Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod y mangreoedd, y cyfleusterau a'r cyfarpar yn addas ar gyfer y gwasanaeth mabwysiadu, gan roi sylw i'r datganiad o ddiben ar gyfer y gwasanaeth.

Digonolrwydd mangreoedd

37. Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod gan y mangreoedd a ddefnyddir ar gyfer gweithredu'r gwasanaeth mabwysiadu gyfleusterau digonol ar gyfer—

- (a) goruchwylio staff;
- (b) storio cofnodion yn ddiogel.

Cyfleusterau a chyfarpar

38. Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod y cyfleusterau a'r cyfarpar a ddefnyddir ar gyfer darparu'r gwasanaeth—

- (a) yn addas ac yn ddiogel i'r diben y bwriedir iddynt gael eu defnyddio ato;
- (b) yn cael eu defnyddio mewn ffordd ddiogel;
- (c) yn cael eu cynnal a'u cadw'n briodol;
- (d) yn cael eu cadw'n lân yn unol â safon sy'n briodol i'r diben y maent yn cael eu defnyddio ato;
- (e) yn cael eu storio'n briodol.

RHAN 8

Staffio - darparwyr gwasanaethau mabwysiadu rheoleiddiedig a darparwyr gwasanaethau mabwysiadu awdurdodau lleol

Staffio - gofynion cyffredinol

39.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau ar bob adeg fod nifer digonol o staff sydd â'r cymwysterau, yr hyfforddiant, y sgiliau, y cymhwysedd a'r profiad addas yn cael eu defnyddio i weithio yn y gwasanaeth mabwysiadu, gan roi sylw—

- (a) i'r datganiad o ddiben ar gyfer y gwasanaeth;
- (b) i anghenion gofal a chymorth unigolion;
- (c) i'r angen i gefnogi unigolion i gyflawni eu canlyniadau personol;
- (d) i'r angen i ddiogelu a hybu iechyd a lles plant; ac
- (e) i ofynion y Rheoliadau hyn.

Addasrwydd staff

40.—(1) Ni chaiff y darparwr gwasanaeth—

- (a) cyflogi person o dan contract cyflogaeth i weithio yn y gwasanaeth oni bai bod y person hwnnw yn addas i wneud hynny;
- (b) caniatáu i wirfoddolwr weithio yn y gwasanaeth oni bai bod y person hwnnw yn addas i wneud hynny;
- (c) caniatáu i unrhyw berson arall weithio yn y gwasanaeth mabwysiadu mewn swydd y gall, yng nghwrs ei ddyletswyddau, gael cysylltiad rheolaidd ynddi ag unigolion sy'n cael gofal a chymorth neu â phersonau hyglwyf eraill oni bai bod y person hwnnw yn addas i wneud hynny.

(2) At ddibenion paragraff (1), nid yw person yn addas i weithio yn y gwasanaeth mabwysiadu oni bai—

- (a) bod y person yn addas o ran ei uniondeb ac o gymeriad da;
- (b) bod gan y person y cymwysterau, y sgiliau, y cymhwysedd a'r profiad sy'n angenrheidiol ar gyfer y gwaith y mae i'w wneud;
- (c) bod y person oherwydd ei iechyd, ar ôl i addasiadau rhesymol gael eu gwneud, yn gallu cyflawni'n briodol y tasgau sy'n rhan annatod o'r gwaith y mae wedi ei gyflogi neu ei gymryd ymlaen ar ei gyfer;
- (d) bod y person wedi darparu gwybodaeth neu ddogfennaeth lawn a boddhaol, yn ôl y digwydd, mewn cysylltiad â phob un o'r

materion a bennir yn Rhan 1 o Atodlen 2 a bod yr wybodaeth hon neu'r ddogfennaeth hon ar gael yn y gwasanaeth i'r rheoleiddiwr gwasanaethau edrych arni;

- (e) pan fo'r person wedi ei gyflogi gan y darparwr gwasanaeth i reoli'r gwasanaeth, fod y person wedi ei gofrestru fel rheolwr gofal cymdeithasol â Gofal Cymdeithasol Cymru.

(3) Rhaid i gais gael ei wneud ar gyfer y dystysgrif y cyfeirir ati ym mharagraffau 2 a 3 o Atodlen 2 (y cyfeirir ati yn y rheoliad hwn fel tystysgrif GDG) gan neu ar ran y darparwr gwasanaeth, at ddiben asesu addasrwydd person ar gyfer y swydd y cyfeirir ati ym mharagraff (1). Ond nid yw'r gofyniad hwn yn gymwys os yw'r person sy'n gweithio yn y gwasanaeth wedi ei gofrestru â gwasanaeth diweddarur Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (y cyfeirir ato yn y rheoliad hwn fel gwasanaeth diweddarur GDG).

(4) Pan fo person sy'n cael ei ystyried ar gyfer swydd y cyfeirir ati ym mharagraff (1) wedi ei gofrestru â gwasanaeth diweddarur GDG, rhaid i'r darparwr gwasanaeth wirio statws tystysgrif GDG y person at ddiben asesu addasrwydd y person hwnnw ar gyfer y swydd honno.

(5) Pan fo person a benodir i swydd y cyfeirir ati ym mharagraff (1) wedi ei gofrestru â gwasanaeth diweddarur GDG, rhaid i'r darparwr gwasanaeth wirio statws tystysgrif GDG y person o leiaf bob blwyddyn.

(6) Pan na fo person a benodir i swydd y cyfeirir ati ym mharagraff (1) wedi ei gofrestru â gwasanaeth diweddarur GDG, rhaid i'r darparwr gwasanaeth wneud cais am dystysgrif GDG newydd mewn cysylltiad â'r person hwnnw o fewn tair blynedd i ddyroddi'r dystysgrif y gwneir cais amdani yn unol â pharagraff (3) ac wedi hynny, rhaid i geisiadau pellach o'r fath gael eu gwneud o leiaf bob tair blynedd.

(7) Os nad yw person sy'n gweithio yn y gwasanaeth mabwysiadu yn addas i weithio yn y gwasanaeth mwyach o ganlyniad i beidio â bodloni un neu ragor o'r gofynion ym mharagraff (2), rhaid i'r darparwr gwasanaeth—

- (a) cymryd camau gweithredu angenrheidiol a chymesur i sicrhau y cydymffurfir â'r gofynion perthnasol;
- (b) pan fo'n briodol, roi gwybod—
 - (i) i'r corff rheoleidiol neu broffesiynol perthnasol;
 - (ii) i'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd.

Cefnogi a datblygu staff

41.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth gael polisi yn ei le ar gyfer cefnogi a datblygu staff.

(2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod unrhyw berson sy'n gweithio yn y gwasanaeth (gan gynnwys person y caniateir iddo weithio fel gwirfoddolwr)—

- (a) yn cael cyfnod sefydlu sy'n briodol i'w rôl;
- (b) yn cael ei wneud yn ymwybodol o'i gyfrifoldebau ei hun a chyfrifoldebau staff eraill;
- (c) yn cael ei oruchwyllo a'i arfarnu'n briodol;
- (d) yn cael hyfforddiant craidd sy'n briodol i'r gwaith sydd i'w wneud ganddo;
- (e) yn cael hyfforddiant arbenigol fel y bo'n briodol;
- (f) yn cael cymorth a chynhorthwy i gael unrhyw hyfforddiant pellach sy'n briodol i'r gwaith y mae'n ei wneud.

(3) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod unrhyw berson a gyflogir i weithio yn y gwasanaeth mabwysiadu fel rheolwr yn cael ei gefnogi i gynnal ei gofrestrriad â Gofal Cymdeithasol Cymru.

Gwybodaeth ar gyfer staff

42.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau y darperir gwybodaeth i bob person sy'n gweithio yn y gwasanaeth mabwysiadu (gan gynnwys unrhyw berson y caniateir iddo weithio fel gwirfoddolwr) am y gwasanaeth a'r ffordd y caiff ei ddarparu.

(2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod trefniadau yn eu lle i wneud staff yn ymwybodol o unrhyw godau ymarfer ynghylch y safonau ymddygiad a ddisgwylir oddi wrth weithwyr gofal cymdeithasol, y mae'n ofynnol i Ofal Cymdeithasol Cymru eu cyhoeddi o dan adran 112(1)(a) o'r Ddeddf.

Gweithdrefnau disgyblu

43.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth roi gweithdrefn ddisgyblu yn ei lle a'i gweithredu.

(2) Rhaid i'r weithdrefn ddisgyblu gynnwys—

- (a) darpariaeth ar gyfer atal dros dro, a chymryd camau gweithredu heb fod mor bell ag atal dros dro, gyflogai er budd diogelwch neu lesiant pobl sy'n defnyddio'r gwasanaeth;
- (b) darpariaeth bod methiant ar ran cyflogai i adrodd am achos o gam-drin, neu am amheuaeth o gam-drin, i berson priodol yn sail dros ganiatáu cychwyn achos disgyblu.

(3) At ddiben paragraff (2)(b), person priodol yw—

- (a) y darparwr gwasanaeth;
- (b) yr unigolyn cyfrifol;
- (c) swyddog i'r rheoleiddiwr gwasanaethau;
- (d) swyddog i'r awdurdod lleol ar gyfer yr ardal lle y darperir y gwasanaeth;
- (e) yn achos cam-drin neu amheuaeth o gam-drin plentyn, swyddog i'r Gymdeithas Genedlaethol er Atal Creulondeb i Blant; neu
- (f) swyddog heddlu,

yn ôl y digwydd.

RHAN 9

Gofynion ar unigolion cyfrifol ar gyfer sicrhau bod y gwasanaeth yn cael ei reoli'n effeithiol

Goruchwylio'r gwaith o reoli'r gwasanaeth

44. Rhaid i'r unigolyn cyfrifol oruchwylio'r gwaith o reoli'r gwasanaeth mabwysiadu, sy'n cynnwys cymryd y camau a ddisgrifir yn rheoliadau 34 (polisi a gweithdrefn gwyno), 50 (y trefniadau pan yw'r rheolwr yn absennol) a 51 (ymweliadau).

Dylatswydd i benodi rheolwr

45.—(1) Rhaid i'r unigolyn cyfrifol benodi person i reoli'r gwasanaeth mabwysiadu. Ond nid yw'r gofyniad hwn yn gymwys os yw'r amodau ym mharagraff (2) neu (3) yn gymwys.

(2) Pan fo'r darparwr gwasanaeth yn unigolyn, yr amodau yw—

- (a) bod y darparwr gwasanaeth yn unigolyn;
- (b) bod y darparwr gwasanaeth yn bwriadu rheoli'r gwasanaeth;
- (c) bod y darparwr gwasanaeth yn addas i reoli'r gwasanaeth;
- (d) bod y darparwr gwasanaeth wedi ei gofrestru fel rheolwr â Gofal Cymdeithasol Cymru; ac
- (e) bod y rheoleiddiwr gwasanaethau yn cytuno i'r darparwr gwasanaeth reoli'r gwasanaeth.

(3) Pan fo'r darparwr gwasanaeth yn bartneriaeth, yn gorff corfforaethol neu'n gorff anghorfforedig, yr amodau yw—

- (a) bod y darparwr gwasanaeth yn cynnig bod yr unigolyn sydd wedi ei ddynodi fel yr unigolyn cyfrifol am y gwasanaeth i'w benodi i reoli'r gwasanaeth;
- (b) bod yr unigolyn hwnnw yn addas i reoli'r gwasanaeth;

- (c) bod yr unigolyn hwnnw wedi ei gofrestru fel rheolwr â Gofal Cymdeithasol Cymru; a
- (d) bod y rheoleiddiwr gwasanaethau yn cytuno i'r unigolyn hwnnw reoli'r gwasanaeth.

(4) At ddibenion paragraff (2)(b), nid yw'r darparwr gwasanaeth yn addas i reoli'r gwasanaeth oni bai bod gofynion rheoliad 40(2) (addasrwydd staff) wedi eu bodloni mewn cysylltiad â'r darparwr gwasanaeth.

(5) Nid yw'r ddyletswydd ym mharagraff (1) wedi ei chyflawni os yw'r person a benodir i reoli'r gwasanaeth yn absennol am gyfnod o fwy na thri mis.

Gofynion o ran addasrwydd ar gyfer penodi rheolwr

46.—(1) Ni chaiff yr unigolyn cyfrifol benodi person i reoli'r gwasanaeth mabwysiadu oni bai bod y person hwnnw yn addas i wneud hynny.

(2) At ddibenion paragraff (1), nid yw person yn addas i reoli'r gwasanaeth oni bai bod gofynion rheoliad 40(2) (addasrwydd staff) wedi eu bodloni mewn cysylltiad â'r person hwnnw.

Cyfyngiadau ar benodi rheolwr ar gyfer mwy nag un gwasanaeth

47.—(1) Ni chaiff yr unigolyn cyfrifol benodi person i reoli mwy nag un gwasanaeth mabwysiadu, oni bai bod paragraff (2) yn gymwys.

(2) Mae'r paragraff hwn yn gymwys—

- (a) os yw'r darparwr gwasanaeth wedi gwneud cais i'r rheoleiddiwr gwasanaethau am ganiatâd i benodi rheolwr ar gyfer mwy nag un gwasanaeth, a
- (b) os yw'r rheoleiddiwr gwasanaethau wedi ei fodloni—
 - (i) na fydd y trefniadau rheoli arfaethedig yn cael effaith andwyol ar ddarparu'r gwasanaeth; a
 - (ii) y bydd y trefniadau rheoli arfaethedig yn darparu goruchwyliaeth ddibynadwy ac effeithiol o bob gwasanaeth.

Dyletswydd i adrodd am benodi rheolwr i'r darparwr gwasanaeth

48. Wrth benodi rheolwr yn unol â rheoliad 45(1), rhaid i'r unigolyn cyfrifol roi hysbysiad i'r darparwr gwasanaeth—

- (a) o enw'r person a benodir, a
- (b) o'r dyddiad y mae'r penodiad i gymryd effaith.

Dyletswydd i adrodd am benodi rheolwr i Ofal Cymdeithasol Cymru a'r rheoleiddiwr gwasanaethau

49.—(1) Wrth benodi rheolwr yn unol â rheoliad 45(1), rhaid i'r unigolyn cyfrifol roi hysbysiad i Ofal Cymdeithasol Cymru a'r rheoleiddiwr gwasanaethau—

- (a) o enw, dyddiad geni a rhif cofrestru Gofal Cymdeithasol Cymru y person a benodir, a
- (b) o'r dyddiad y mae'r penodiad i gymryd effaith.

(2) Mewn achos pan fo'r darparwr gwasanaeth yn unigolyn a bod y rheoleiddiwr gwasanaethau wedi cytuno i'r darparwr gwasanaeth reoli'r gwasanaeth, rhaid i'r darparwr gwasanaeth roi hysbysiad i Ofal Cymdeithasol Cymru—

- (a) o enw, dyddiad geni a rhif cofrestru Gofal Cymdeithasol Cymru y darparwr gwasanaeth, a
- (b) o'r dyddiad y mae'r darparwr gwasanaeth i reoli'r gwasanaeth ohono.

Y trefniadau pan yw'r rheolwr yn absennol

50.—(1) Rhaid i'r unigolyn cyfrifol roi trefniadau addas yn eu lle i sicrhau bod y gwasanaeth mabwysiadu yn cael ei reoli'n effeithiol ar unrhyw adeg pan nad oes rheolwr neu pan nad yw'r rheolwr yn bresennol yn y gwasanaeth.

(2) Os nad oes rheolwr neu os nad yw'r rheolwr yn bresennol yn y gwasanaeth am gyfnod o fwy nag 28 o ddiwrnodau, rhaid i'r unigolyn cyfrifol—

- (a) hysbysu'r darparwr gwasanaeth a'r rheoleiddiwr gwasanaethau, a
- (b) rhoi gwybod iddynt am y trefniadau sydd wedi eu rhoi yn eu lle ar gyfer rheoli'r gwasanaeth yn effeithiol.

Ymweliadau

51.—(1) Rhaid i'r unigolyn cyfrifol—

- (a) ymweld â'r fangre y darperir y gwasanaeth mabwysiadu ohoni;
- (b) cwrdd ag aelodau o staff sydd wedi eu cyflogi i ddarparu gwasanaeth mabwysiadu o bob man y mae'r unigolyn cyfrifol wedi ei ddynodi mewn cysylltiad ag ef; ac
- (c) cwrdd ag unigolion y mae gwasanaeth mabwysiadu yn cael ei ddarparu ar eu cyfer o bob man o'r fath.

(2) Mae amllder ymweliadau a chyfarfodydd o'r fath i'w benderfynu gan yr unigolyn cyfrifol gan roi sylw

i'r datganiad o ddiben ond rhaid iddynt gael eu cynnal o leiaf bob tri mis.

RHAN 10

Gofynion ar unigolion cyfrifol ar gyfer sicrhau bod y gwasanaeth yn cael ei oruchwylio'n effeithiol

Goruchwylio digonolrwydd adnoddau

52.—(1) Rhaid i'r unigolyn cyfrifol adrodd i'r darparwr gwasanaeth am ddigonolrwydd yr adnoddau sydd ar gael i ddarparu'r gwasanaeth mabwysiadu yn unol â gofynion y Rheoliadau hyn.

(2) Rhaid i adroddiadau o'r fath gael eu gwneud yn chwarterol.

(3) Ond nid yw'r gofyniad hwn yn gymwys pan fo'r darparwr gwasanaeth yn unigolyn.

Adroddiadau eraill i'r darparwr gwasanaeth

53.—(1) Rhaid i'r unigolyn cyfrifol, yn ddi-oed, adrodd i'r darparwr gwasanaeth—

- (a) am unrhyw bryderon ynghylch rheoli neu ddarparu'r gwasanaeth;
- (b) am unrhyw newidiadau sylweddol i'r ffordd y caiff y gwasanaeth ei reoli neu ei ddarparu;
- (c) am unrhyw bryderon nad yw'r gwasanaeth yn cael ei ddarparu yn unol â'r datganiad o ddiben ar gyfer y gwasanaeth.

(2) Ond nid yw'r gofyniad hwn yn gymwys pan fo'r darparwr gwasanaeth yn unigolyn.

Ymgysylltu ag unigolion ac eraill

54.—(1) Rhaid i'r unigolyn cyfrifol roi trefniadau addas yn eu lle ar gyfer cael safbwyntiau—

- (a) unigolion;
- (b) unrhyw awdurdod lleol neu awdurdod lleol yn Lloegr sydd wedi trefnu bod gofal a chymorth yn cael eu darparu gan y gwasanaeth mabwysiadu;
- (c) personau sy'n gweithio at ddibenion y gwasanaeth mabwysiadu,

ar ansawdd y gofal a'r cymorth a ddarperir a sut y gellir gwella hyn.

(2) Rhaid i'r unigolyn cyfrifol adrodd am y safbwyntiau a geir er mwyn i'r safbwyntiau hyn allu cael eu hystyried gan y darparwr gwasanaeth wrth wneud unrhyw benderfyniadau ar gynlluniau ar gyfer

gwella ansawdd y gofal a'r cymorth a ddarperir gan y gwasanaeth.

RHAN 11

Gofynion ar unigolion cyfrifol ar gyfer sicrhau cydymffurfedd y gwasanaeth

Dyletswydd i sicrhau bod systemau yn eu lle i gofnodi digwyddiadau a chwynion

55. Rhaid i'r unigolyn cyfrifol sicrhau bod systemau effeithiol yn eu lle i gofnodi digwyddiadau, cwynion a materion y mae rhaid gwneud hysbysiadau yn eu cylch yn unol â rheoliadau 9 (hysbysiadau: darparwr gwasanaeth) a 62 (hysbysiadau: unigolyn cyfrifol).

Dyletswydd i sicrhau bod systemau yn eu lle ar gyfer cadw cofnodion

56. Rhaid i'r unigolyn cyfrifol sicrhau bod systemau effeithiol yn eu lle mewn perthynas â chadw cofnodion, sy'n cynnwys systemau ar gyfer sicrhau bod cofnodion y mae'n ofynnol iddynt gael eu cadw gan reoliad 31 (cofnodion) yn gywir ac yn gyflawn.

Dyletswydd i sicrhau bod polisiau a gweithdrefnau yn gyfredol

57. Rhaid i'r unigolyn cyfrifol roi trefniadau addas yn eu lle i sicrhau bod polisiau a gweithdrefnau'r darparwr gwasanaeth yn cael eu cadw'n gyfredol, gan roi sylw i'r datganiad o ddiben.

RHAN 12

Gofynion ar unigolion cyfrifol ar gyfer monitro, adolygu a gwella ansawdd y gwasanaeth rheoleiddiedig

Adolygiad o ansawdd y gofal

58.—(1) Rhaid i'r unigolyn cyfrifol roi trefniadau addas yn eu lle i sefydlu a chynnal system ar gyfer monitro, adolygu a gwella ansawdd y gofal a'r cymorth a ddarperir gan y gwasanaeth mabwysiadu.

(2) Rhaid i'r system a sefydlir o dan baragraff (1) wneud darpariaeth i ansawdd y gofal a'r cymorth gael ei adolygu mor aml ag sy'n ofynnol ond o leiaf bob 6 mis.

(3) Fel rhan o unrhyw adolygiad a gynhelir, rhaid i'r unigolyn cyfrifol wneud trefniadau ar gyfer—

- (a) ystyried canlyniad yr ymgysylltiad ag unigolion ac eraill, fel sy'n ofynnol gan reoliad 54 (ymgysylltu ag unigolion ac eraill);
- (b) dadansoddi'r data cyfanredol ar ddiwyddiadau, digwyddiadau hysbysadwy, materion diogelu, chwythu'r chwiban, pryderon a chwynion;
- (c) adolygu unrhyw gamau gweithredu a gymerir mewn perthynas â chwynion;
- (d) ystyried canlyniad unrhyw archwiliad o gywirdeb a chyflawnrwydd cofnodion.

(4) Ar ôl cwblhau adolygiad o ansawdd y gofal a'r cymorth yn unol â'r rheoliad hwn, rhaid i'r unigolyn cyfrifol lunio adroddiad i'r darparwr gwasanaeth y mae rhaid iddo gynnwys—

- (a) asesiad o safon y gofal a'r cymorth a ddarperir, a
- (b) argymhellion ar gyfer gwella'r gwasanaeth.

(5) Ond nid yw'r gofyniad ym mharagraff (4) yn gymwys pan fo'r darparwr gwasanaeth yn unigolyn.

Datganiad o gydymffurfedd â'r gofynion o ran safonau gofal a chymorth

59.—(1) Rhaid i'r unigolyn cyfrifol lunio'r datganiad y mae'n ofynnol iddo gael ei gynnwys yn y datganiad blynyddol o dan adran 10(2)(b) o'r Ddeddf, i'r graddau y mae'n ymwneud â'r man neu'r manau y mae'r unigolyn cyfrifol wedi ei ddynodi mewn cysylltiad ag ef neu â hwy.

(2) Wrth lunio'r datganiad, rhaid i'r unigolyn cyfrifol roi sylw i'r asesiad o safon y gofal a'r cymorth a gynhwysir mewn adroddiad a lunnir yn unol â rheoliad 58(4) (adolygiad o ansawdd y gofal).

RHAN 13

Gofynion eraill ar unigolion cyfrifol

Cymorth ar gyfer staff sy'n codi pryderon

60. Rhaid i'r unigolyn cyfrifol sicrhau y cydymffurfir â pholisi chwythu chwiban y darparwr a bod y trefniadau i alluogi a chefnogi pobl sy'n gweithio yn y gwasanaeth i godi pryderon o'r fath yn cael eu gweithredu'n effeithiol.

Dyletswydd gonestrwydd

61. Rhaid i'r unigolyn cyfrifol weithredu mewn ffordd agored a thryloyw gydag—

- (a) unigolion sy'n cael gofal a chymorth; a
- (b) unrhyw gynrychiolwyr yr unigolion hynny.

Hysbysiadau

62.—(1) Rhaid i'r unigolyn cyfrifol hysbysu'r rheoleiddiwr gwasanaethau am y digwyddiadau a bennir yn Atodlen 4.

(2) Rhaid i'r hysbysiadau sy'n ofynnol gan baragraff (1) gynnwys manylion y digwyddiad.

(3) Oni nodir fel arall, rhaid i hysbysiadau gael eu gwneud yn ddi-oed ac yn ysgrifenedig.

(4) Rhaid i hysbysiadau gael eu gwneud yn y modd a'r ffurf sy'n ofynnol gan y rheoleiddiwr gwasanaethau.

RHAN 14

Troseddau

Troseddau – darparwr gwasanaeth

63.—(1) Mae'n drosedd i ddarparwr gwasanaeth fethu â chydymffurfio â gofyniad unrhyw un neu ragor o'r darpariaethau a bennir ym mharagraff (2)(1).

(2) Y darpariaethau a bennir at ddibenion paragraff (1) yw darpariaethau rheoliadau—

- (a) 6(3) (gofynion mewn perthynas â'r datganiad o ddiben);
- (b) 6(5) (gofynion mewn perthynas â'r datganiad o ddiben);
- (c) 9(1), (2), (3), (5) (hysbysiadau);
- (d) 13(3) (gofynion mewn perthynas â chynaliadwyedd ariannol y gwasanaeth);
- (e) 24(1) (gwybodaeth am y gwasanaeth);
- (f) 24(2) (gwybodaeth am y gwasanaeth);
- (g) 24(3) (gwybodaeth am y gwasanaeth);
- (h) 25(1) (cytundeb gwasanaeth);
- (i) 31(1) (cofnodion);
- (j) 31(2) (cofnodion);
- (k) 32(1) (gofynion i ddarparu'r gwasanaeth yn unol â pholisiau a gweithdrefnau);
- (l) 40(1) (addasrwydd staff);
- (m) 42(1) (gwybodaeth ar gyfer staff).

(3) Mae darparwr gwasanaeth yn cyflawni trosedd os yw'r darparwr yn methu â chydymffurfio â gofyniad unrhyw un neu ragor o'r darpariaethau a bennir ym mharagraff (4) a bod methiant o'r fath yn arwain at—

- (a) niwed y gellir ei osgoi (pa un ai o natur gorfforol neu seicolegol) i unigolyn;

(1) Am gosbau yn dilyn euogfarn am drosedd o dan y rheoliad hwn, gweler adran 51(1) o'r Ddeddf.

- (b) unigolyn yn cael ei wneud yn agored i risg sylweddol o niwed o'r fath; neu
- (c) yn achos dwyn, camddefnyddio neu gamberchnogi arian neu eiddo, unrhyw golled gan unigolyn o'r arian neu'r eiddo o dan sylw.

(4) Y darpariaethau a bennir at ddibenion paragraff

(3) yw darpariaethau rheoliadau—

- (a) 5 (gofynion mewn perthynas â darparu'r gwasanaeth);
- (b) 6(1) (gofynion mewn perthynas â'r datganiad o ddiben);
- (c) 7(1) (gofyniad i sicrhau addasrwydd y gwasanaeth);
- (d) 7(3) (gofyniad i sicrhau addasrwydd y gwasanaeth);
- (e) 23 (diogelu – gofyniad cyffredinol);
- (f) 29(1) (safonau gofal a chymorth – gofynion cyffredinol);
- (g) 32(4) (gofynion i ddarparu'r gwasanaeth yn unol â pholisïau a gweithdrefnau);
- (h) 39 (staffio – gofynion cyffredinol).

Troseddau – unigolion cyfrifol

64.—(1) Mae'n drosedd i'r unigolyn cyfrifol fethu â chydymffurfio â gofyniad unrhyw un neu ragor o'r darpariaethau a bennir ym mharagraff (2)(1).

(2) Y darpariaethau a bennir at ddibenion paragraff

(1) yw darpariaethau rheoliadau—

- (a) 45(1) (dyletswydd i benodi rheolwr);
- (b) 46(1) (gofynion o ran addasrwydd ar gyfer penodi rheolwr);
- (c) 49(1) (dyletswydd i adrodd am benodi rheolwr);
- (d) 49(2) (dyletswydd i adrodd am benodi rheolwr);
- (e) 51(1) (ymweliadau);
- (f) 51(2) (ymweliadau);
- (g) 52(1) (goruchwylio digonolrwydd adnoddau);
- (h) 52(2) (goruchwylio digonolrwydd adnoddau);
- (i) 53(1) (adroddiadau eraill i'r darparwr gwasanaeth);
- (j) 58(4) (adolygiad o ansawdd y gofal);
- (k) 59(1) (datganiad o gydymffurfedd â'r gofynion o ran safonau gofal a chymorth);
- (l) 62(1) (hysbysiadau); ac

(1) Am gosbau yn dilyn euogfarn am drosedd o dan y rheoliad hwn, gweler adran 51(1) o'r Ddeddf.

(m) 62(3) (hysbysïadau).

RHAN 15

Darparwyr gwasanaethau sydd wedi eu datod
etc. neu sydd wedi marw

Penodi datodwyr etc.

65.—(1) Rhaid i berson a benodir—

- (a) yn ddi-oed, roi hysbysiad ysgrifenedig i'r rheoleiddiwr gwasanaethau o'i benodiad a'r rhesymau dros ei benodi;
- (b) o fewn 28 o ddiwrnodau i'w benodi, hysbysu'r rheoleiddiwr gwasanaethau am ei fwriadau ynghylch gweithrediad y gwasanaeth yn y dyfodol.

(2) Yn y rheoliad hwn, mae i "person a benodir" yr un ystyr ag yn adran 30 o'r Ddeddf.

Marwolaeth darparwr gwasanaeth

66.—(1) Pan fo darparwr gwasanaeth sy'n unigolyn wedi marw, rhaid i gynrychiolwyr personol yr unigolyn—

- (a) yn ddi-oed, roi hysbysiad ysgrifenedig o'r farwolaeth i'r rheoleiddiwr gwasanaethau;
- (b) o fewn 28 o ddiwrnodau i'r farwolaeth, hysbysu'r rheoleiddiwr gwasanaethau am eu bwriadau ynghylch gweithrediad y gwasanaeth yn y dyfodol.

(2) Caiff cynrychiolwyr personol yr unigolyn weithredu yn rhinwedd y darparwr gwasanaeth am gyfnod nad yw'n hwy nag 28 o ddiwrnodau neu am unrhyw gyfnod hwy (nad yw'n hwy nag un flwyddyn) y mae'r rheoleiddiwr gwasanaethau yn cytuno arno.

(3) Pan fo'r cynrychiolwyr personol yn gweithredu yn rhinwedd y darparwr gwasanaeth yn unol â pharagraff (2), mae Rhan 1 o'r Ddeddf yn gymwys gyda'r addasiadau a ganlyn—

- (a) nid yw adran 5 (gofyniad i gofrestru) yn gymwys;
- (b) mae adran 21(2) (unigolion cyfrifol) i'w darllen fel pe bai'r canlynol wedi ei fewnosod ar ôl paragraff (a)—

“(aa) pan fo cynrychiolwyr personol darparwr gwasanaeth sydd wedi marw yn gweithredu yn rhinwedd y darparwr gwasanaeth, fod yn un o'r cynrychiolwyr personol;”.

(4) Yn y rheoliad hwn, ystyr “y gwasanaeth” yw'r gwasanaeth neu'r gwasanaethau rheoleiddiedig yr

oedd y darparwr gwasanaeth sydd wedi marw wedi ei gofrestru i'w ddarparu neu eu darparu ar adeg ei farwolaeth.

RHAN 16

Rheoliadau o dan adran 21(5) o'r Ddeddf

Dynodiad unigolyn cyfrifol gan Weinidogion Cymru

67. Caiff y rheoleiddiwr gwasanaethau (yn lle darparwr gwasanaeth) ddynodi unigolyn i fod yn unigolyn cyfrifol, er nad yw gofynion adran 21(2) o'r Ddeddf wedi eu bodloni mewn cysylltiad â'r unigolyn, o dan yr amgylchiadau a ganlyn—

- (a) bod y darparwr gwasanaeth yn unigolyn sydd wedi marw ac mae cynrychiolwyr personol y darparwr gwasanaeth wedi hysbysu'r rheoleiddiwr gwasanaethau nad ydynt yn bwriadu gwneud cais o dan adran 11(1)(c) o'r Ddeddf;
- (b) bod y darparwr gwasanaeth yn unigolyn ac wedi hysbysu'r rheoleiddiwr gwasanaethau—
 - (i) na all gydymffurfio â'i ddyletswyddau fel unigolyn cyfrifol mwyach, a
 - (ii) y rhesymau dros hyn;
- (c) bod y darparwr gwasanaeth yn gorff corfforaethol neu'n bartneriaeth ac wedi hysbysu'r rheoleiddiwr gwasanaethau—
 - (i) nad yw'r unigolyn sydd wedi ei ddynodi gan y darparwr gwasanaeth fel yr unigolyn cyfrifol yn gallu cydymffurfio â'i ddyletswyddau fel unigolyn cyfrifol mwyach,
 - (ii) y rhesymau dros hyn, a
 - (iii) nad oes unrhyw unigolyn arall sy'n gymwys i fod yn unigolyn cyfrifol ac sy'n gallu cydymffurfio â dyletswyddau unigolyn cyfrifol.

RHAN 17

Gofynion ar reolwr gwasanaeth mabwysiadu'r awdurdod lleol

Goruchwylio digonolrwydd adnoddau

68.—(1) Rhaid i'r rheolwr adrodd i'r darparwr gwasanaeth am ddigonolrwydd yr adnoddau sydd ar gael i ddarparu'r gwasanaeth yn unol â gofynion y Rheoliadau hyn.

(2) Rhaid i adroddiadau o'r fath gael eu gwneud yn chwarterol.

Adroddiadau eraill i'r awdurdod lleol

69. Rhaid i'r rheolwr, yn ddi-oed, adrodd i'r darparwr gwasanaeth—

- (a) am unrhyw bryderon ynghylch darparu'r gwasanaeth mabwysiadu,
- (b) am unrhyw newidiadau sylweddol i'r ffordd y caiff y gwasanaeth ei reoli neu ei ddarparu, ac
- (c) am unrhyw bryderon nad yw'r gwasanaeth yn cael ei ddarparu yn unol â'r datganiad o ddiben ar gyfer y gwasanaeth.

Ymgysylltu ag unigolion ac eraill

70.—(1) Rhaid i'r rheolwr roi trefniadau addas yn eu lle ar gyfer cael safbwyntiau—

- (a) unigolion;
- (b) staff sy'n cael eu cyflogi gan y gwasanaeth mabwysiadu; ac
- (c) unrhyw awdurdod lleol arall neu awdurdod lleol yn Lloegr,

ar ansawdd y gofal a'r cymorth a ddarperir a sut y gellir gwella hyn.

(2) Rhaid i'r rheolwr adrodd am y safbwyntiau a geir er mwyn i'r safbwyntiau hyn allu cael eu hystyried gan y darparwr gwasanaeth wrth wneud unrhyw benderfyniadau ar gynlluniau ar gyfer gwella ansawdd y gofal a'r cymorth a ddarperir gan y gwasanaeth.

Dyletswydd i sicrhau bod systemau yn eu lle i gofnodi cwynion

71. Rhaid i'r rheolwr sicrhau bod systemau effeithiol yn eu lle i gofnodi cwynion.

Dyletswydd i sicrhau bod systemau yn eu lle ar gyfer cadw cofnodion

72. Rhaid i'r rheolwr sicrhau bod systemau effeithiol yn eu lle mewn perthynas â'r cofnodion y mae rhaid eu cadw yn unol â rheoliad 31, sy'n cynnwys systemau ar gyfer sicrhau bod cofnodion yn gywir ac yn gyflawn.

Dyletswydd i sicrhau bod polisiau a gweithdrefnau yn gyfredol

73. Rhaid i'r rheolwr roi trefniadau addas yn eu lle i sicrhau bod polisiau a gweithdrefnau'r darparwr gwasanaeth yn cael eu cadw'n gyfredol, gan roi sylw i'r datganiad o ddiben ar gyfer y gwasanaeth mabwysiadu.

Adolygiad o ansawdd y gofal

74.—(1) Rhaid i'r rheolwr roi trefniadau addas yn eu lle i sefydlu a chynnal system ar gyfer monitro, adolygu a gwella ansawdd y gofal a'r cymorth a ddarperir gan y gwasanaeth mabwysiadu.

(2) Rhaid i'r system a sefydlir o dan baragraff (1) wneud darpariaeth i ansawdd y gofal a'r cymorth gael ei adolygu mor aml ag sy'n ofynnol ond o leiaf bob 6 mis.

(3) Fel rhan o unrhyw adolygiad a gynhelir, rhaid i'r reolwr wneud trefniadau ar gyfer—

- (a) ystyried canlyniad yr ymgysylltiad ag unigolion ac eraill, fel sy'n ofynnol gan reoliad 70 (ymgysylltu ag unigolion ac eraill);
- (b) dadansoddi'r data cyfanredol ar ddiwyddiadau, digwyddiadau hysbysadwy, materion diogelu, chwythu'r chwiban, pryderon a chwynion;
- (c) adolygu unrhyw gamau gweithredu a gymerir mewn perthynas â chwynion;
- (d) ystyried canlyniad unrhyw archwiliad o gywirdeb a chyflawnrwydd cofnodion.

(4) Ar ôl cwblhau adolygiad o ansawdd y gofal a'r cymorth yn unol â'r rheoliad hwn, rhaid i'r rheolwr lunio adroddiad i'r darparwr gwasanaeth y mae rhaid iddo gynnwys—

- (a) asesiad o safon y gofal a'r cymorth a ddarperir; a
- (b) argymhellion ar gyfer gwella'r gwasanaeth.

Cymorth ar gyfer codi pryderon

75. Rhaid i'r rheolwr sicrhau y cydymffurfir â pholisi chwythu chwiban y darparwr gwasanaeth a bod y trefniadau i alluogi a chefnogi pobl sy'n gweithio yn y gwasanaeth i godi pryderon o'r fath yn cael eu gweithredu'n effeithiol.

Dyletswydd gonestrwydd

76. Rhaid i'r rheolwr weithredu mewn ffordd agored a thryloyw gydag—

- (a) unigolion sy'n cael gofal a chymorth; a
- (b) unrhyw gynrychiolwyr yr unigolion hynny.

RHAN 18

Gofynion eraill ar ddarparwr gwasanaeth mabwysiadu'r awdurdod lleol

Gofyniad i agor cofnod achos plentyn

77.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth sefydlu cofnod achos (“cofnod achos y plentyn”) mewn cysylltiad â phob plentyn a rhoi ynddo—

- (a) unrhyw wybodaeth ac adroddiadau a geir gan yr awdurdod lleol mewn cysylltiad â'r plentyn;
- (b) adroddiad sefydlogrwydd y plentyn;
- (c) unrhyw gofnod ysgrifenedig o unrhyw drafodion panel mabwysiadu o dan reoliad 18 o Reoliadau Asiantaethau Mabwysiadu (Cymru) 2005(1), ei argymhelliad o ran a ddylai plentyn gael ei leoli ar gyfer ei fabwysiadu ai peidio a'r rhesymau dros ei argymhelliad ac unrhyw gyngor a roddir gan y panel i asiantaeth fabwysiadu;
- (d) unrhyw gofnod o benderfyniad asiantaeth fabwysiadu ac unrhyw hysbysiad o'r penderfyniad hwnnw o dan reoliad 19 o Reoliadau Asiantaethau Mabwysiadu (Cymru) 2005;
- (e) manylion unrhyw gydsyniad gan riant neu warcheidwad plentyn i'w leoli ar gyfer ei fabwysiadu o dan adran 19 o Ddeddf 2002 (lleoli plant â chydsyniad rhieni);
- (f) manylion unrhyw gydsyniad gan riant neu warcheidwad plentyn i wneud gorchymyn mabwysiadu yn y dyfodol o dan adran 20 o Ddeddf 2002 (rhoi cydsyniad ymlaen llaw i fabwysiadu);
- (g) unrhyw ffurflen neu hysbysiad sy'n tynnu cydsyniad yn ôl o dan adran 19 neu 20 o Ddeddf 2002 neu hysbysiad a roddir o dan adran 20(4)(a) neu (b) o Ddeddf 2002;
- (h) copi o unrhyw orchymyn lleoli mewn cysylltiad â'r plentyn; ac
- (i) unrhyw ddogfennau eraill neu wybodaeth arall a geir gan yr awdurdod lleol ac y mae'n ystyried y dylid eu cynnwys neu ei chynnwys yn y cofnod achos.

Rhieni biolegol

78.—(1) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth, pan fo'n ystyried mai mabwysiadu yw'r opsiwn a ffefrir ar

(1) O.S. 2005/1313.

gyfer plentyn, neu pan fo plentyn wedi ei ildio, ddarparu'r canlynol i'r rheini biolegol—

- (a) gwasanaeth cwnsela;
- (b) cymaint o wybodaeth mewn perthynas â'r plentyn ag sy'n rhesymol ofynnol ar y rhieni naturiol, ac y mae'r awdurdod lleol yn gallu ei rhoi;
- (c) esboniad a gwybodaeth ysgrifenedig mewn cysylltiad â'r materion a ganlyn—
 - (i) y weithdrefn mewn cysylltiad â lleoli ar gyfer mabwysiadu a mabwysiadu, gan gynnwys Cofrestr Fabwysiadu Cymru ac unrhyw gofrestr fabwysiadu genedlaethol berthnasol arall; a
 - (ii) goblygiadau cyfreithiol—
 - (aa) rhoi cydsyniad i leoli ar gyfer mabwysiadu o dan adran 19 o Ddeddf 2002 (lleoli plant â chydsyniad rhieni);
 - (bb) rhoi cydsyniad i wneud gorchymyn mabwysiadu yn y dyfodol o dan adran 20 o Ddeddf 2002 (cydsyniad ymlaen llaw i fabwysiadu);
 - (cc) gorchymyn lleoli(1);
 - (dd) mabwysiadu.

(2) Rhaid i'r darparwr gwasanaeth, pan fo'n ystyried mai mabwysiadu yw'r opsiwn a ffefrir ar gyfer plentyn, neu pan fo plentyn wedi ei ildio, ganfod dymuniadau a theimladau rhieni naturiol a gwarcheidwad y plentyn ac unrhyw berson arwyddocaol arall y mae'r darparwr gwasanaeth yn ystyried ei fod yn berthnasol mewn perthynas ag—

- (a) y materion a nodir yn adran 1(4)(f)(ii) a (iii) o Ddeddf 2002 (materion y mae rhaid i'r asiantaeth roi sylw iddynt);
- (b) lleoli'r plentyn ar gyfer ei fabwysiadu a'i fabwysiadu, gan gynnwys unrhyw ddymuniadau a theimladau ynghylch magwraeth grefyddol a diwylliannol y plentyn;
- (c) cyswllt â'r plentyn os yw'r awdurdod lleol wedi ei awdurdodi i leoli'r plentyn ar gyfer ei fabwysiadu neu os caiff y plentyn ei fabwysiadu.

(3) Mae'r paragraff hwn yn gymwys pan na fo gan dad y plentyn na'r fenyw sy'n rhiant i'r plentyn yn rhinwedd adran 43 o Ddeddf Ffrwythlondeb ac

(1) Mae i "gorchymyn lleoli" yr ystyr a roddir i "placement order" yn adran 21 o Ddeddf 2002.

Embryoleg Dynol 2008(1) gyfrifoldeb rhiant dros y plentyn a bod y person hwnnw yn hysbys i'r awdurdod lleol.

(4) Pan fo paragraff (3) yn gymwys a bod y darparwr gwasanaeth wedi ei fodloni ei bod yn briodol gwneud hynny, rhaid i'r darparwr gwasanaeth ganfod, i'r graddau y bo'n bosibl, a yw'r tad neu'r fenyw sy'n rhiant yn rhinwedd adran 43 o Ddeddf Ffrwythlondeb ac Embryoleg Dynol 2008—

- (a) yn dymuno cael cyfrifoldeb rhiant dros y plentyn o dan adran 4 neu 4ZA o Ddeddf Plant 1989; neu
- (b) yn bwriadu gwneud cais am orchymyn trefniadau plentyn mewn cysylltiad â'r plentyn o dan adran 8 o Ddeddf Plant 1989, neu pan fo'r plentyn yn ddarostyngedig i orchymyn gofal, gorchymyn o dan adran 34 o Ddeddf Plant 1989 (cyswllt rhieni â phlant mewn gofal).

Darpar fabwysiadwyr a mabwysiadwyr a gymeradwywyd

79. Rhaid i'r darparwr gwasanaeth—

- (a) bod â chynlluniau ysgrifenedig ar ei strategaeth i recriwtio nifer digonol o fabwysiadwyr;
- (b) bod â chynlluniau cynhwysfawr ar gyfer prosesau paratoi a chymeradwyo ar gyfer mabwysiadwyr yn ei bolisiau a'i weithdrefnau;
- (c) darparu gwybodaeth ysgrifenedig i ddarpar fabwysiadwyr am y broses fabwysiadu gan gynnwys gwybodaeth am—
 - (i) y polisi a'r gweithdrefnau mewn cysylltiad â'r broses fabwysiadu;
 - (ii) trefniadau ar gyfer asesu gofal a chymorth a'u darparu;
 - (iii) Cofrestr Fabwysiadu Cymru ac unrhyw gofrestr fabwysiadu genedlaethol berthnasol arall;
 - (iv) trefniadau lleol a rhanbarthol;
- (d) darparu cynhorthwy pan amharwyd ar leoliad neu pan fo perygl y bydd hynny'n digwydd, sy'n cynnwys defnyddio cyfryngu a chyfarfodydd.

(1) 2008 p. 22.

Huw Irranca-Davies

Y Gweinidog Plant, Pobl Hŷn a Gofal Cymdeithasol o
dan awdurdod Ysgrifennydd y Cabinet dros Iechyd a
Gwasanaethau Cymdeithasol, un o Weinidogion
Cymru
Dyddiad

YR ATODLENNI

ATODLEN 1 Rheoliad 9

Hysbysiadau gan y darparwr gwasanaeth

RHAN 1

Hysbysiadau i'r rheoleiddiwr gwasanaethau

1. Unrhyw ddiwygiad i'r datganiad o ddiben, 28 o ddiwrnodau cyn i'r datganiad o ddiben diwygiedig gymryd effaith.
2. Pan fo'r darparwr gwasanaeth (unigolyn neu sefydliad) yn newid ei enw.
3. Pan fo'r darparwr gwasanaeth yn gwmni, unrhyw newid i gyfarwyddwyr y cwmni.
4. Pan fo'r darparwr gwasanaeth yn unigolyn, penodi ymddiriedolwr mewn methdaliad mewn perthynas â'r unigolyn hwnnw.
5. Pan fo'r darparwr gwasanaeth yn gorff corfforaethol neu'n bartneriaeth, penodi derbynnydd, rheolwr, datodwr neu ddatodwr dros dro mewn perthynas â'r cwmni hwnnw neu'r bartneriaeth honno.
6. Pan fo'r darparwr gwasanaeth yn bartneriaeth, marwolaeth un o'r partneriaid.
7. Pan fo'r darparwr gwasanaeth yn bartneriaeth, unrhyw newid i'r partneriaid.
8. Absenoldeb disgwylidig yr unigolyn cyfrifol am 28 o ddiwrnodau neu ragor, 7 niwrnod cyn i'r absenoldeb ddechrau.
9. Absenoldeb annisgwyl yr unigolyn cyfrifol, heb fod yn hwyrach na 7 niwrnod ar ôl i'r absenoldeb ddechrau.
10. Absenoldeb annisgwyl yr unigolyn cyfrifol am 28 o ddiwrnodau neu ragor, pan na fo hysbysiad ymlaen llaw wedi ei roi, yn union wrth i'r 28 o ddiwrnodau yn dilyn dechrau'r absenoldeb ddod i ben.

11. Bod yr unigolyn cyfrifol yn dychwelyd o fod yn absennol.

12. Bod yr unigolyn cyfrifol yn peidio â bod, neu'n bwriadu peidio â bod, yr unigolyn cyfrifol am y gwasanaeth.

13. Unrhyw gam-drin neu honiad o gam-drin mewn perthynas ag unigolyn sy'n ymwneud â'r darparwr gwasanaeth a/neu aelod o staff.

14. Pan fo'r darparwr gwasanaeth (os yw'n unigolyn) neu'r unigolyn cyfrifol (os yw'r darparwr yn sefydliad) neu'r rheolwr a benodir wedi ei euogfarnu o unrhyw drosedd, pa un ai yng Nghymru a Lloegr neu mewn man arall, o—

- (a) dyddiad a man yr euogfarn,
- (b) y drosedd y cafodd ei euogfarnu ohoni, ac
- (c) y gosb a osodwyd mewn cysylltiad â'r drosedd.

15. Unrhyw honiad o gamymddwyn gan aelod o staff.

16. Unrhyw ddigwyddiad a gaiff ei adrodd i'r heddlu.

17. Unrhyw ddigwyddiadau sy'n atal, neu a allai atal, y darparwr rhag parhau i ddarparu'r gwasanaeth yn ddiogel.

18. Unrhyw gynnig i newid cyfeiriad y brif swyddfa, 28 o ddiwrnodau cyn i'r newid ddigwydd.

19. Unrhyw atgyfeiriad i'r GDG yn unol â Deddf Diogelu Grwpiau Hyglwyf 2006(1).

20. Pan fo'r darparwr gwasanaeth, yr unigolyn cyfrifol neu'r rheolwr a benodir wedi ei gyhuddo o unrhyw drosedd a bennir yn yr Atodlen i Reoliadau Deddf Diogelu Grwpiau Hyglwyf 2006 (Meini Prawf Rhagnodedig a Darpariaethau Amrywiol) 2009(2), hysbysiad o'r drosedd a gyhuddir a'r man cyhuddo.

21. Unrhyw achos o gamfanteisio'n rhywiol ar blentyn neu o amheuaeth o gamfanteisio'n rhywiol ar blentyn.

22. Marwolaeth plentyn sydd wedi ei leoli ar gyfer ei fabwysiadu gan y gwasanaeth mabwysiadu.

23. Unrhyw gŵyn ddifrifol ynghylch darpar fabwysiadu a gymeradwywyd gan y gwasanaeth.

24. Cychwyn a chanlyniad unrhyw ymholiad amddiffyn plant sy'n ymwneud â phlentyn sydd wedi ei leoli ar gyfer ei fabwysiadu gan y gwasanaeth.

(1) 2006 p. 47.

(2) O.S. 2009/37.

RHAN 2

Hysbysiad i'r bwrdd iechyd lleol/grŵp comisiynu clinigol a Bwrdd Comisiynu'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol

25. Marwolaeth plentyn sydd wedi ei leoli ar gyfer ei fabwysiadu gan y gwasanaeth mabwysiadu.

26. Unrhyw ddamwain ddifrifol a ddioddefir gan blentyn sydd wedi ei leoli ar gyfer ei fabwysiadu gan y gwasanaeth mabwysiadu.

27. Marwolaeth neu anaf difrifol oedolyn neu blentyn wrth gael gofal a chymorth gan y gwasanaeth mabwysiadu.

RHAN 3

Hysbysiadau i'r awdurdod lleoli

28. Unrhyw gŵyn ddifrifol ynghylch darpar fabwysiadydd a gymeradwywyd gan y gwasanaeth mabwysiadu pan fo plentyn wedi ei leoli ar gyfer ei fabwysiadu gyda'r darpar fabwysiadydd hwnnw gan wasanaeth mabwysiadu arall.

29. Marwolaeth plentyn sydd wedi ei leoli ar gyfer ei fabwysiadu gan y gwasanaeth mabwysiadu.

30. Cychwyn a chanlyniad unrhyw ymholiad amddiffyn plant sy'n ymwneud â phlentyn sydd wedi ei leoli ar gyfer ei fabwysiadu gan y gwasanaeth mabwysiadu.

RHAN 4

Hysbysiadau i'r awdurdod ardal

31. Marwolaeth plentyn sydd wedi ei leoli ar gyfer ei fabwysiadu gan y gwasanaeth mabwysiadu.

32. Unrhyw ddamwain ddifrifol a ddioddefir gan blentyn sydd wedi ei leoli ar gyfer ei fabwysiadu gan y gwasanaeth mabwysiadu.

33. Unrhyw gŵyn ddifrifol ynghylch darpar fabwysiadydd a gymeradwywyd gan y gwasanaeth mabwysiadu pan fo plentyn wedi ei leoli ar gyfer ei fabwysiadu gyda'r darpar fabwysiadydd hwnnw gan y gwasanaeth mabwysiadu.

34. Unrhyw gŵyn ddifrifol ynghylch darpar fabwysiadydd a gymeradwywyd gan y gwasanaeth mabwysiadu pan fo plentyn wedi ei leoli ar gyfer ei fabwysiadu gyda'r darpar fabwysiadydd hwnnw gan wasanaeth mabwysiadu arall (os nas hysbyswyd fel yr awdurdod lleoli).

35. Cychwyn a chanlyniad unrhyw ymholiad amddiffyn plant sy'n ymwneud â phlentyn sydd wedi ei leoli ar gyfer ei fabwysiadu gan y gwasanaeth mabwysiadu neu sy'n cael gwasanaethau cymorth mabwysiadu gan y gwasanaeth mabwysiadu.

ATODLEN 2 Rheoliad 40

RHAN 1

Gwybodaeth a dogfennau sydd i fod ar gael mewn cysylltiad â phersonau sy'n gweithio mewn gwasanaeth mabwysiadu rheoleiddiedig a gwasanaeth mabwysiadu awdurdod lleol

1. Prawf o bwy yw'r person gan gynnwys ffotograff diweddar.

2. Pan fo'n ofynnol at ddibenion cwestiwn sydd wedi ei esemptio yn unol ag adran 113A(2)(b) o Ddeddf yr Heddlu 1997(1), copi o dystysgrif cofnod troseddol ddilys(2) a ddyroddir o dan adran 113A o'r Ddeddf honno ynghyd, ar ôl y diwrnod penodedig a phan fo'n gymwys, â'r wybodaeth a grybwyllir yn adran 30A(3) o Ddeddf Diogelu Grwpiau Hyglwyf 2006 (darparu gwybodaeth am waharddiadau ar gais).

3. Pan fo'n ofynnol at ddibenion cwestiwn sydd wedi ei esemptio ac a ofynnir at ddiben rhagnodedig o dan adran 113B(2)(b) o Ddeddf yr Heddlu 1997, copi o dystysgrif cofnod troseddol manwl ddilys(3) a ddyroddir o dan adran 113B o'r Ddeddf honno ynghyd, pan fo'n gymwys, â gwybodaeth addasrwydd sy'n ymwneud â phlant (o fewn ystyr "suitability information relating to children" yn adran 113BA(2) o'r Ddeddf honno) neu wybodaeth addasrwydd sy'n ymwneud ag oedolion hyglwyf (o fewn ystyr "suitability information relating to vulnerable adults" yn adran 113BB(2) o'r Ddeddf honno).

4. Dau eirda ysgrifenedig, gan gynnwys geirda gan y cyflogwr diwethaf, os oes un.

5. Pan fo person wedi gweithio'n flaenorol mewn swydd yr oedd ei dyletswyddau yn cynnwys gweithio gyda phlant neu oedolion hyglwyf, cadarnhad, i'r graddau y bo'n rhesymol ymarferol, o'r rheswm pam y daeth y gyflogaeth neu'r swydd i ben.

(1) 1997 p. 50.

(2) I gael ystyr "dilys", gweler Rhan 2 o'r Atodlen hon.

(3) I gael ystyr "dilys", gweler Rhan 2 o'r Atodlen hon.

6. Tystiolaeth ddogfennol o unrhyw gymhwyster perthnasol.

7. Pan fo'n berthnasol, tystiolaeth ddogfennol o gofrestriad â Gofal Cymdeithasol Cymru.

8. Hanes cyflogaeth llawn, ynghyd ag esboniad ysgrifenedig boddhaol o unrhyw fylchau mewn cyflogaeth.

9. Tystiolaeth o allu ieithyddol boddhaol at ddibenion darparu gofal a chymorth i'r unigolion hynny y mae'r gweithiwr i ddarparu gofal a chymorth ar eu cyfer.

10. Manylion cofrestriad ag unrhyw gorff proffesiynol neu aelodaeth o gorff o'r fath.

RHAN 2

Dehongli Rhan 1

11. At ddibenion paragraffau 2 a 3 o Ran 1 o'r Atodlen hon—

- (a) os nad yw'r person y mae'r dystysgrif yn ymwneud ag ef wedi ei gofrestru â gwasanaeth diweddarur GDG, nid yw tystysgrif ond yn ddilys—
 - (i) os y'i dyroddwyd mewn ymateb i gais gan y darparwr gwasanaeth yn unol â rheoliad 40(3) neu (6) (addasrwydd staff), a
 - (ii) os nad oes mwy na thair blynedd wedi mynd heibio ers i'r dystysgrif gael ei dyroddi;
- (b) os yw'r person y mae'r dystysgrif yn ymwneud ag ef wedi ei gofrestru â gwasanaeth diweddarur GDG, mae'r dystysgrif yn ddilys ni waeth pa bryd y'i dyroddwyd.

ATODLEN 3 Rheoliad 31

Y cofnodion sydd i'w cadw mewn cysylltiad â gwasanaethau mabwysiadu rheoleiddiedig a gwasanaethau mabwysiadu awdurdodau lleol

1. Mewn cysylltiad â phob person y mae'r gwasanaeth yn darparu gofal a chymorth iddo—

- (a) enw llawn;
- (b) dyddiad geni;
- (c) a yw'r personau—

- (i) yn blant y caniateir iddynt gael eu mabwysiadu, eu rhieni a'u gwarcheidwaid;
- (ii) yn bersonau sy'n dymuno mabwysiadu plentyn;
- (iii) yn bersonau mabwysiedig, eu rhieni, eu rhieni naturiol, eu cyn-warcheidwaid a phersonau perthynol;
- (d) disgrifiad o'r gwasanaethau y gofynnir amdanynt;
- (e) disgrifiad o'r anghenion asesedig;
- (f) disgrifiad o'r gwasanaethau a ddarperir;
- (g) a ddarperir y gwasanaethau ar ran awdurdod lleol o dan reoliadau a wneir o dan adran 3(4)(b) o Ddeddf 2002;
- (h) cynlluniau gan gynnwys—
 - (i) cynlluniau cymorth mabwysiadu;
 - (ii) cynlluniau gofal a chymorth;
 - (iii) cynlluniau lleoliadau mabwysiadu;
- (i) adolygiadau o'r cynlluniau y cyfeirir atynt yn (h).

2. Cofnod o'r holl gwynion a wneir gan unigolion neu eu cynrychiolwyr neu gan bersonau sy'n gweithio yn y gwasanaeth ynghylch gweithrediad y gwasanaeth, a'r camau gweithredu a gymerir gan y darparwr gwasanaeth mewn cysylltiad ag unrhyw gŵyn o'r fath.

3. Cofnod o'r holl bersonau sy'n gweithio yn y gwasanaeth, a hwnnw'n gofnod y mae rhaid iddo gynnwys y materion a ganlyn—

- (a) enw llawn a chyfeiriad cartref;
- (b) rhyw;
- (c) dyddiad geni;
- (d) cymwysterau sy'n berthnasol i weithio gyda phersonau sy'n cael gofal a chymorth a phrofiad o wneud gwaith o'r fath, a chymwysterau sy'n berthnasol i waith sy'n ymwneud â phlant a phrofiad o wneud gwaith o'r fath;
- (e) y dyddiadau y mae'r person yn dechrau cael ei gyflogi felly ac yn peidio â chael ei gyflogi felly;
- (f) a yw'r person wedi ei gyflogi o dan gontract gwasanaeth neu gontract ar gyfer gwasanaethau, neu a yw wedi ei gyflogi gan rywun ac eithrio'r darparwr gwasanaeth;
- (g) swydd-ddisgrifiad y person ac a yw'r person yn gweithio'n llawnamser neu'n rhan-amser a nifer yr oriau y mae'r person wedi ei gyflogi neu o dan gontract i'w gweithio bob wythnos;

- (h) copi o dystysgrif geni a phasbort (os oes ganddo un) y person;
- (i) copi o bob geirda a geir mewn cysylltiad â'r person;
- (j) hyfforddiant y mae'r person wedi ymgymryd ag ef, goruchwyliaeth, arfarnu ac unrhyw gwynion a wneir yn erbyn y person neu sy'n ymwneud â'r person a chanlyniad unrhyw gwynion o'r fath ac unrhyw faterion eraill mewn perthynas â chyflogaeth y person;
- (k) cofnodion o gamau disgyblu ac unrhyw gofnodion eraill mewn perthynas â chyflogaeth y person;
- (l) cofnod o ddyddiad tystysgrif GDG ac a gymerwyd unrhyw gamau gweithredu o ganlyniad i gynnwys y dystysgrif.

ATODLEN 4 Rheoliad 62

Hysbysiadau gan yr unigolyn cyfrifol

1. Penodi rheolwr (gweler rheoliad 66(1)).

2. Absenoldeb disgwylidig y rheolwr a benodir, am 28 o ddiwrnodau neu ragor, 7 niwrnod cyn i'r absenoldeb ddechrau.

3. Absenoldeb annisgwyl y rheolwr a benodir, heb fod yn hwyrach na 7 niwrnod ar ôl i'r absenoldeb ddechrau.

4. Absenoldeb annisgwyl y rheolwr a benodir, am 28 o ddiwrnodau neu ragor, pan na fo hysbysiad ymlaen llaw wedi ei roi, yn union wrth i'r 28 o ddiwrnodau yn dilyn dechrau'r absenoldeb ddod i ben.

5. Bod y rheolwr a benodir yn dychwelyd o fod yn absennol.

6. Trefniadau interim pan fo'r rheolwr yn absennol am fwy nag 28 o ddiwrnodau.

7. Bod rhywun ac eithrio'r rheolwr a benodir yn bwriadu rheoli neu yn rheoli'r gwasanaeth.

8. Bod y rheolwr a benodir yn peidio, neu'n bwriadu peidio, â rheoli'r gwasanaeth.

ATODLEN 5 Rheoliad 16

Gwybodaeth sydd i'w chynnwys mewn datganiad o ddiben gan awdurdod lleol

Rhaid i'r datganiad o ddiben a ddarperir gan awdurdod lleol gynnwys yr wybodaeth a ganlyn—

- (a) enw a phrif gyfeiriad yr awdurdod lleol;
- (b) enw a chyfeiriad y rheolwr;
- (c) datganiad o ystod anghenion yr unigolion y mae'r gwasanaeth i'w ddarparu ar eu cyfer;
- (d) sut y mae'r gwasanaeth i'w ddarparu i ddiwallu anghenion unigolion ac i'w cefnogi i gyflawni eu canlyniadau personol;
- (e) manylion strwythur rheoli a staffio'r gwasanaeth;
- (f) manylion y cyfleusterau a'r cyfarpar a fydd ar gael i unigolion gan ystyried ystod yr anghenion a nodir yn y datganiad o ddiben;
- (g) manylion y trefniadau a wnaed i gefnogi anghenion diwylliannol, ieithyddol a chrefyddol unigolion;
- (h) manylion ynghylch sut y bydd yr awdurdod lleol yn diwallu anghenion iaith a chyfathrebu unigolion, gan gynnwys drwy gyfrwng y Gymraeg;
- (i) nodau ac amcanion yr awdurdod lleol mewn perthynas â'r gwasanaeth, gan gynnwys achosion sy'n ymwneud â mabwysiadu trawswladol;
- (j) y trefniadau y mae'r awdurdod lleol wedi eu rhoi yn eu lle i asesu a gwneud darpariaeth ar gyfer gofal a chymorth;
- (k) cymwysterau perthnasol a phrofiad y rheolwr;
- (l) nifer, cymwysterau perthnasol a phrofiad y staff sydd wedi eu cyflogi gan yr awdurdod lleol at ddibenion y gwasanaeth;
- (m) y system sydd yn ei lle i fonitro a gwerthuso darpariaeth y gwasanaethau i sicrhau bod y gwasanaethau a ddarperir gan yr awdurdod yn effeithiol a bod y gwasanaeth o safon briodol;
- (n) y gweithdrefnau ar gyfer recriwtio, paratoi, asesu, cymeradwyo a chefnogi darpar rieni mabwysiadol;
- (o) manylion cynghorydd y gwasanaeth cymorth mabwysiadu a'r gweithdrefnau i asesu ar gyfer gofal a chymorth a'u darparu;
- (p) crynodeb o'r gweithdrefnau cwynion a sefydlir yn unol â Rheoliadau Gweithdrefn Sylwadau (Cymru) 2014(1), Rheoliadau Gweithdrefn Gwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol (Cymru) 2014(2) ac adrannau 171 a 172 o Ddeddf 2014;

(1) O.S. 2014/1795.

(2) O.S. 2014/1794.

(q) cyfeiriad a rhif ffôn swyddfa briodol
Gweinidogion Cymru.

DRAFFT